ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΕΤΟΣ 2016

ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ

Περιεχόμενα

I. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΕΡΓΟ 2

1. ΝΟΜΟΙ 2

2. ΝΟΜΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ/ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 4

3. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΕΕ 7

II. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ 9

1. ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΗΣ ΒΙΑΣ 9

2. ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ 11

3. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 12

4. ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑ 12

5. ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ 12

6. ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΑΥΘΑΙΡΕΣΙΑΣ ΣΩΜΑΤΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΡΑΤΗΣΗΣ 13

7. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ 13

8. ΕΘΝΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΔΡΑΣΗΣ 14

9. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ 15

10. ΗΜΕΡΙΔΕΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ 15

11. ΠΕΡΙΟΔΙΚΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ 16

12. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ 17

13. ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΜΕ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ 17

14. ΣΥΝΕΔΡΙΑ - ΔΙΑΣΚΕΨΕΙΣ 19

15. ΑΛΛΕΣ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΕΣ ΤΟΥ ΥΔΔΑΔ 19

III. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 20

1. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ - Αγροτικά Καταστήματα Κράτησης....22
2. ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ – ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗ....24
3. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΥΠΗΤΕΣΙΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ και ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ....26
4. ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΜΕΤΡΩΝ – ΕΠΙΜΕΛΗΤΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΡΩΓΗΣ – ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΗΤΕΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ 28
5. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ και ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ – ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ και ΕΠΑΝΟΔΟΣ....35
6. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ 38
7. ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ – ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΤΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ....40
IV. ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ 41

I. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

1. ΝΟΜΟΙ

- Ν. 4357/2016 «Κύρωση των διορθωτικών τροποποιήσεων της Σύμβασης Έκδοσης μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης του Καναδά, δι' ανταλλαγής ρηματικών διακοινώσεων και άλλες διατάξεις». Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ τ. Α΄ 3/19.1.2016.

- Ν. 4360/2016 «Ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία: της Οδηγίας 2011/99/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, περί της ευρωπαϊκής εντολής προστασίας, της απόφασης – πλαίσιο 2009/315/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2009 «Σχετικά με τη διοργάνωση και το περιεχόμενο της ανταλλαγής πληροφοριών που προέρχονται από το ποινικό μητρώο μεταξύ των κρατών−μελών» και της απόφασης 2009/316/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 «Σχετικά με τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου (ECRIS) κατ' εφαρμογή του άρθρου 11 της απόφασης – πλαισίου 2009/315/ΔΕΥ." Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ τ. Α΄ 9/29.1.2016

Νόμος 4446/2016: “Πτωχευτικός Κώδικας, Διοικητική Δικαιοσύνη, Τέλη-Παράβολα, Οικειοθελής αποκάλυψη φορολογητέας ύλης παρελθόντων ετών, Ηλεκτρονικές συναλλαγές, Τροποποιήσεις του ν. 4270/2014 και λοιπές διατάξεις.” Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ τ. Α΄ 240/22.12.2016.

- Ν. 4411/2016 «Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το έγκλημα στον Κυβερνοχώρο και του Προσθέτου Πρωτοκόλλου της, σχετικά με την ποινικοποίηση πράξεων ρατσιστικής και ξενοφοβικής φύσης, που διαπράττονται μέσω Συστημάτων Υπολογιστών - Μεταφορά στο ελληνικό δίκαιο της Οδηγίας 2013/40/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις επιθέσεις κατά συστημάτων πληροφοριών και την αντικατάσταση της απόφασης – πλαισίου 2005/222/ΔΕΥ του Συμβουλίου, ρυθμίσεις σωφρονιστικής και αντεγκληματικής πολιτικής και άλλες διατάξεις». Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ τ. Α΄ 142/3.8.2016.

- Ν. 4443/2016 «Ι) Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2000/43/ΕΚ περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής, της Οδηγίας 2000/78/ΕΚ για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία και της Οδηγίας 2014/54/ΕΕ περί μέτρων που διευκολύνουν την άσκηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, ΙΙ) λήψη αναγκαίων μέτρων συμμόρφωσης με τα άρθρα 22, 23, 30, 31 παρ. 1, 32 και 34 του Κανονισμού 596/2014 για την κατάχρηση της αγοράς και την κατάργηση της Οδηγίας 2003/6/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και των Οδηγιών της Επιτροπής 2003/124/ΕΚ, 2003/125 ΕΚ και 2004/72/ΕΚ και ενσωμάτωση της Οδηγίας 2014/57/ΕΕ περί ποινικών κυρώσεων για την κατάχρηση αγοράς και της εκτελεστικής Οδηγίας 2015/2392, ΙΙΙ) ενσωμάτωση της Οδηγίας 2014/62 σχετικά με την προστασία του ευρώ και άλλων νομισμάτων από την παραχάραξη και την κιβδηλεία μέσω του ποινικού δικαίου και για την αντικατάσταση της απόφασης - πλαισίου 2000/383/ΔΕΥ του Συμβουλίου και IV) Σύσταση Εθνικού Μηχανισμού Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας στα σώματα ασφαλείας και τους υπαλλήλους των καταστημάτων κράτησης και άλλες διατάξεις». Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ τ. Α΄ 232/9.12.2016.

- Ν. 4446/2016 «Πτωχευτικός Κώδικας, Διοικητική Δικαιοσύνη, Τέλη-Παράβολα, Οικειοθελής αποκάλυψη φορολογητέας ύλης παρελθόντων ετών, Ηλεκτρονικές συναλλαγές, Τροποποιήσεις του ν. 4270/2014 και λοιπές διατάξεις». Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ τ. Α΄ 240/22.12.2016.

2. ΝΟΜΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ/ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο την τελική επεξεργασία σχεδίου νόμου για την προσαρμογή στο εσωτερικό δίκαιο των διατάξεων της **Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το Έγκλημα στον Κυβερνοχώρο**, καθώς και του **Πρόσθετου Πρωτοκόλλου αυτής σχετικά με την ποινικοποίηση πράξεων ρατσιστικής και ξενοφοβικής φύσεως**, όπως επίσης και την τελική επεξεργασία διατάξεων για την ενσωμάτωση στην εθνική έννομη τάξη της Οδηγίας **2013/40/ΕΕ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Αυγούστου 2013 για τις επιθέσεις κατά συστημάτων πληροφοριών και την αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου 2005/222/ΔΕΥ του Συμβουλίου, τη σύνταξη της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης, της έκθεσης αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων και του πίνακα αντιστοίχισης των προτεινόμενων διατάξεων με τις διατάξεις της Οδηγίας. Το έργο της επιτροπής ενσωματώθηκε στο ν. **4411/2016.**
- Νομοπαρασκευαστική επιτροπή για την αναμόρφωση του **Σωφρονιστικού Κώδικα**. Η Επιτροπή έχει ζητήσει και αναμένεται να λάβει παράταση της διάρκειας των εργασιών της έως τις 28 Φεβρουαρίου 2017.
- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο την κατάρτιση σχεδίου νόμου για την ενσωμάτωση στην εθνική έννομη τάξη της **Οδηγίας 2016/343/ΕΕ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 9ης Μαρτίου 2016 **για την ενίσχυση ορισμένων πτυχών του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος παράστασης του κατηγορουμένου στη δίκη του στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας**, τη σύνταξη της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης, της έκθεσης αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων και του πίνακα αντιστοίχισης των προτεινόμενων με το σχέδιο νόμου διατάξεων με τις διατάξεις της Οδηγίας. Η διάρκεια των εργασιών της επιτροπής έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016. Ωστόσο η Επιτροπή εξακολουθεί να συνεδριάζει και αναμένεται να ζητήσει παράταση της διάρκειας των εργασιών της.
- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο: α) Την κατάρτιση σχεδίου νόμου και της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης για την **κύρωση της Συμφωνίας για την ίδρυση**

Ενιαίου Δικαστηρίου Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας και β) για την **προετοιμασία ενδεχόμενης υποψηφιότητας για την ίδρυση περιφερειακού δικαστηρίου στην Ελλάδα**. Η διάρκεια των εργασιών της επιτροπής έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016. Αναμένεται να παραδώσει άμεσα το έργο της.

- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο την κατάρτιση σχεδίου νόμου για τον εκσυγχρονισμό του μέτρου ασφαλείας της φύλαξης των **ακαταλόγιστων δραστών** (αρ. 69 ΠΚ), συμπεριλαμβανομένων των αναγκαίων τροποποιήσεων στον Ποινικό Κώδικα και τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, καθώς και τον ειδικό καθορισμό του τρόπου εκτέλεσής του, τη σύνταξη της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης και της έκθεσης αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων. Η Επιτροπή παρέδωσε το έργο της στις 20.12.2016.

- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο: α) την κατάρτιση σχεδίου νόμου **για την ενσωμάτωση στην εθνική έννομη τάξη της Οδηγίας 2016/680/ΕΕ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 «για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της απόφασης - πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου», τη σύνταξη της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης, της έκθεσης αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων και του πίνακα αντιστοίχισης των προτεινόμενων με το σχέδιο νόμου διατάξεων με τις διατάξεις της Οδηγίας και β) την εξέταση του ενδεχόμενου λήψης νομοθετικών μέτρων για την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27^{ης} Απριλίου 2016 «για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της Οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων). Η διάρκεια των εργασιών της επιτροπής λήγει στις 31 Μαΐου 2017.

- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο την κατάρτιση σχεδίου νόμου για την **αναθεώρηση του Ν.Δ. 1017/1971 «Περί συστάσεως Ταμείου Χρηματοδοτήσεως Δικαστικών Κτιρίων»**, τη σύνταξη της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης και της έκθεσης αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων. Η διάρκεια των εργασιών της επιτροπής έληξε στις 30.10.2016. Εντούτοις η Επιτροπή δεν έχει παραδώσει το έργο της στην Υπηρεσία ούτε έχει ζητήσει παράταση. Εν τοις πράγμασι δεν λειτούργησε.

- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο την κατάρτιση σχεδίου νόμου για την ενσωμάτωση στην εθνική έννομη τάξη της **Οδηγίας 2016/800/ΕΕ σχετικά με τις δικονομικές εγγυήσεις για τα παιδιά που είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών** (ΕΕ L 132/11.5.2016), τη σύνταξη της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης, της έκθεσης αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων και του πίνακα αντιστοίχισης των προτεινόμενων με το σχέδιο νόμου διατάξεων με τις διατάξεις της Οδηγίας. Η διάρκεια των εργασιών της επιτροπής λήγει στις 31 Μαρτίου 2017.

- Νομοπαρασκευαστική επιτροπή για τη σύνταξη σχεδίου νέου Κώδικα Δικαστικών Υπαλλήλων. Η διάρκεια των εργασιών της επιτροπής λήγει στις 30 Απριλίου 2017.

- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο την επεξεργασία Προεδρικού Διατάγματος για τον **ειδικό Κανονισμό Οικονομικής Διαχείρισης της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ).** Η επιτροπή έχει ζητήσει και αναμένεται να λάβει παράταση της διάρκειας των εργασιών της έως τις 30 Ιανουαρίου 2017.

- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο την επεξεργασία διατάξεων για τη βελτίωση του συστήματος έννομης προστασίας **στο στάδιο της εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων.** Η επιτροπή έχει ζητήσει και αναμένεται να λάβει παράταση της διάρκειας των εργασιών της έως τις 30 Ιανουαρίου 2017.

- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο την επεξεργασία Προεδρικού Διατάγματος για τον **Κανονισμό Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών ενώπιον της Ανεξάρτητης Αρχής Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ).** Η επιτροπή έχει ζητήσει και αναμένεται να λάβει παράταση της διάρκειας των εργασιών της έως τις 30 Ιανουαρίου 2017.

- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο την επεξεργασία Προεδρικών Διαταγμάτων: **α) για τον Κανονισμό Λειτουργίας της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ) και β) για τον Οργανισμό της ίδιας ως άνω Αρχής.** Η επιτροπή έχει ζητήσει και αναμένεται να λάβει παράταση της διάρκειας των εργασιών της έως τις 30 Ιανουαρίου 2017.

- Σύσταση και συγκρότηση ειδικής νομοπαρασκευαστικής επιτροπής με αντικείμενο τη **μεταρρύθμιση του θεσμού της διαμεσολάβησης.** Η διάρκεια των εργασιών της επιτροπής λήγει στις 28 Φεβρουαρίου 2017.

3. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΕΕ

- **Προτάσεις οδηγίας: α) ορισμένες πτυχές των συμβάσεων για τις διαδικτυακές και άλλου είδους εξ αποστάσεως πωλήσεις αγαθών και β) ορισμένες πτυχές που αφορούν στις συμβάσεις για τη προμήθεια ψηφιακού περιεχομένου**

  Οι εν λόγω προτάσεις οδηγίας παρουσιάστηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 9 Δεκεμβρίου 2015, συνιστούν δε τη συνέχεια της Πρότασης Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη δημιουργία ενός κοινού ευρωπαϊκού δικαίου των συμβάσεων πώλησης, η οποία δεν μπόρεσε να καταλήξει σε συμφωνία στο πλαίσιο του Συμβουλίου και εγκαταλείφθηκε εντός του έτους 2012. Αφορούν σε ένα πακέτο δύο νομοθετημάτων το οποίο θα περιλαμβάνει διατάξεις προστασίας των δικαιωμάτων των καταναλωτών τόσο στο πλαίσιο των ψηφιακών συμβάσεων πώλησης, χωρίς, ωστόσο, ταυτόχρονα να καταστρατηγούνται και τα αντικρουόμενα συμφέροντα των ιδιωτικών επιχειρήσεων, όσο και στο πλαίσιο της προμήθειας ψηφιακού περιεχομένου.

  Η επεξεργασία των ως άνω προτάσεων οδηγίας και οι σχετικές διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο της αρμόδιας ομάδας εργασίας του Συμβουλίου Ε.Ε. βρίσκονται σε εξέλιξη.

- **Κανονισμός (ΕΕ) 2016/1191 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 6ης Ιουλίου 2016 για την προώθηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των πολιτών μέσω της απλούστευσης των απαιτήσεων για την υποβολή ορισμένων δημοσίων εγγράφων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012**

  Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2016/1191 καθορίζει οριζόντιους κανόνες για την απαλλαγή των δημοσίων εγγράφων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του από την υποχρέωση επικύρωσης ή παρόμοιας διατύπωσης (επισημείωση). Προβλέπει επίσης την απλούστευση άλλων διατυπώσεων που συνδέονται με τη διασυνοριακή αποδοχή ορισμένων δημοσίων εγγράφων, των επικυρωμένων αντιγράφων και των μεταφράσεων. Στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού εμπίπτουν κυρίως δημόσια

έγγραφα που σχετίζονται με την προσωπική κατάσταση (γέννηση, θάνατος, όνομα κλπ), καθώς και το λευκό ποινικό μητρώο και το δικαίωμα εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις ευρωεκλογές και τις δημοτικές εκλογές.

Ο Κανονισμός αποσκοπεί: α) στη μείωση των πρακτικών δυσκολιών που οφείλονται στις διοικητικές διατυπώσεις, ιδίως στην αντιμετώπιση των δυσχερειών που συνδέονται με τη γραφειοκρατία, το κόστος και τις καθυστερήσεις, β) στη μείωση των εξόδων μετάφρασης που αφορούν στην ελεύθερη κυκλοφορία των δημοσίων εγγράφων εντός της ΕΕ, γ) στην απλούστευση του κατακερματισμένου νομικού πλαισίου το οποίο διέπει την κυκλοφορία των δημοσίων εγγράφων μεταξύ των κρατών μελών, δ) στην εξασφάλιση πιο αποτελεσματικού επιπέδου ανίχνευσης της απάτης και της πλαστογραφίας των δημοσίων εγγράφων, ε) στην εξάλειψη των κινδύνων διακρίσεων μεταξύ των πολιτών της Ένωσης.

- **Κανονισμοί (ΕΕ) 2016/1103 και 2016/1104 του της 24ης Ιουνίου 2016, για τη θέσπιση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της διεθνούς δικαιοδοσίας, του εφαρμοστέου δικαίου και της αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων σε ζητήματα περιουσιακών σχέσεων των συζύγων και των καταχωρισμένων συντρόφων**

  Στον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/1103 προβλέπονται κανόνες για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων που αφορούν στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων, σε υποθέσεις με διασυνοριακό χαρακτήρα. Επιδιώκεται η απλούστευση των διαδικασιών και επιχειρείται οι διαφορές που αφορούν σε περιουσιακά αγαθά να εκδικάζονται από το ίδιο δικαστήριο, ανεξαρτήτως της τοποθεσίας τους, προς εξοικονόμηση χρόνου και αποφυγής κόστους. Τίθενται, επίσης, κανόνες για το εφαρμοστέο δίκαιο, έτσι ώστε οι περιουσιακές σχέσεις να διέπονται από το ίδιο δίκαιο όποιο κι αν είναι το δικαστήριο που θα επιληφθεί της διαφοράς. Αντίστοιχα, ο Κανονισμός (ΕΕ) 2016/1104 αποσκοπεί στο να εισαχθεί ένα σαφές νομικό πλαίσιο σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία και το εφαρμοστέο δίκαιο επί των περιουσιακών σχέσεων των προσώπων με σταθερή σχέση, επίσημα καταχωρισμένη σε δημόσια αρχή, καθώς επίσης και να διευκολυνθεί η κυκλοφορία των σχετικών δικαστικών αποφάσεων και άλλων πράξεων (π.χ. συμβολαιογραφικών) μεταξύ των κρατών μελών που συμμετέχουν στην ενισχυμένη συνεργασία. Στην ενισχυμένη συνεργασία που

θεσπίζουν οι δύο Κανονισμοί συμμετέχουν έως σήμερα 18 κράτη μέλη (μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα).

ΙΙ. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

1. ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

Τα μέτρα που έχουν ληφθεί για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ρατσιστικής βίας περιλαμβάνουν:

- Λειτουργία του **Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας:** Από τον Απρίλιο του 2016 συνεδριάζει τακτικά το Εθνικό Συμβούλιο κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας, το οποίο συστάθηκε με το Ν. 4356/2015 (άρθρα 15-19), ως συμβουλευτικό – γνωμοδοτικό όργανο με αντικείμενο το σχεδιασμό πολιτικών κατά του ρατσισμού και το συντονισμό των εμπλεκόμενων φορέων και υπηρεσιών σε θέματα εναρμόνισης της εθνικής νομοθεσίας κατά του ρατσισμού με διεθνείς και ευρωπαϊκούς κανόνες και βέλτιστες πρακτικές, και γενικότερα την ανάπτυξη πρωτοβουλιών για την προστασία των θυμάτων ρατσιστικών συμπεριφορών. Στο πλαίσιο του Συμβουλίου έχουν συγκροτηθεί τρεις επιμέρους ομάδες εργασίας στις ακόλουθες θεματικές α) της διερεύνησης του ρατσιστικού κινήτρου, β) της καταπολέμησης της ρητορικής του μίσους μέσω του διαπολιτισμικού και διαθρησκευτικού διαλόγου και γ) της εκπαίδευσης σε θέματα ρατσισμού και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

- **Συμμετοχή σε Ομάδες Εργασίας στο πλαίσιο της ΕΕ για τα εγκλήματα μίσους**

  α. Ομάδα Υψηλού Επιπέδου για την Καταπολέμηση του Ρατσισμού, της Ξενοφοβίας και άλλων μορφών μισαλλοδοξίας. Το Υ.Δ.Δ.Α.Δ. μετείχε ενεργά και στις δύο συναντήσεις της εν λόγω ομάδας της Επιτροπής, η οποία αποτελεί συνέχεια της ομάδας εμπειρογνωμόνων για την ενσωμάτωση της Α-Π 2008/913/ΔΕΥ και έχει ως σκοπό τη συνέχιση της ανταλλαγής και της

εμπέδωσης καλών πρακτικών καθώς και τη συζήτηση συγκεκριμένων μέτρων για την καταπολέμηση της ρατσιστικής βίας και της ρητορικής μίσους.

β. Υποομάδα εργασίας της Ομάδας Υψηλού Επιπέδου (υπό την αιγίδα του FRA) με αντικείμενο την επεξεργασία μίας «κοινής μεθοδολογίας» για την καταγραφή και τη συλλογή δεδομένων εγκλημάτων μίσους.

Το Υ.Δ.Δ.Α.Δ συμμετέχει στην εν λόγω υποομάδα, το παραδοτέο της οποίας θα συνίσταται στην υιοθέτηση μίας κοινής μεθοδολογίας καταγραφής ως συνισταμένης των κοινών στοιχείων στα συστήματα καταγραφής των κ-μ καθώς και κοινά αποδεκτών αρχών, με σεβασμό στις ιδιαιτερότητες των εθνικών δικαιϊκών συστημάτων και συστημάτων επιβολής του νόμου.

γ. **Υποομάδα για την Αντιμετώπιση της Ρητορικής Μίσους στο Διαδίκτυο**

Το Υ.Δ.Δ.Α.Δ. μετέχει στις εργασίες της εν λόγω ομάδας, αντικείμενο της οποίας αποτελεί η επεξεργασία προτάσεων και πρακτικών για την αντιμετώπιση της ρητορικής του μίσους στο διαδίκτυο, εστιάζοντας κυρίως στην αποτελεσματική συνεργασία των κρατικών αρχών με τους παρόχους του διαδικτύου.

- **Συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς**

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης συνεργάζεται στενά με διεθνείς οργανισμούς, όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης και ο ΟΑΣΕ, στο πεδίο της αντιμετώπισης του ρατσισμού και της ρατσιστικής βίας.

Επίσης, το Υπουργείο Δικαιοσύνης υλοποιεί σε συνεργασία με το Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ODIHR) του ΟΑΣΕ πρόγραμμα για την καταπολέμηση του ρατσιστικού εγκλήματος, με τίτλο **«Building a Comprehensive Criminal Justice Response to Hate Crime»,** στο πλαίσιο πρόσκλησης υποβολής προτάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το πρόγραμμα «JUST/2015/RRAC/AG, Action grants to prevent and combat racism, xenophobia, homophobia and other forms of intolerance, RIGHTS, EQUALITY AND CITIZENSHIP/JUSTICE PROGRAMME (2014-2020)».

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει τέσσερις (4) δράσεις που αφορούν την Ελλάδα, σε δύο από τις οποίες συμμετέχει το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (δράσεις 2 και 3). Όλες οι δράσεις έχουν ως ακολούθως:

Δράση 1:

Επιμόρφωση Εισαγγελέων σε ζητήματα εγκλημάτων μίσους. Το ΥΔΔΑΔ δεν εμπλέκεται στη δράση αυτή.

Δράση 2:

Βελτίωση της κοινής βάσης δεδομένων που τηρεί το Υ.Δ.Α.Δ. με την ΕΛ.ΑΣ. για τα ρατσιστικά εγκλήματα.

Δράση 3:

Α) Σύνταξη ενός πρωτοκόλλου που θα διέπει όλη τη Διοίκηση για την πρόληψη και αντιμετώπιση των ρατσιστικών εγκλημάτων και

Β) Σύνταξη ενός ειδικότερου πρωτοκόλλου για την ποινική αντιμετώπιση των ρατσιστικών εγκλημάτων.

Δράση 4:

Με βάση τα βήματα που ακολουθήθηκαν στην Ελλάδα και σε άλλα κράτη μέλη του ΟΑΣΕ, ο ODIHR θα σχεδιάσει τη μεθοδολογία για την ανάπτυξη πολιτικών κατά των ρατσιστικών εγκλημάτων. Το ΥΔΔΑΔ δεν εμπλέκεται στη δράση αυτή.

Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα του Προγράμματος, οι πρώτες πράξεις υλοποίησής που αφορούν το ΥΔΔΑΔ θα ξεκινήσουν εντός του 2017 και θα ολοκληρωθούν σε ένα έτος περίπου.

2. ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ

Με τον πρόσφατο Νόμο 4443/2016 (ΦΕΚ Α’, 232, 9-12-2016) τροποποιήθηκε ο Νόμος 3304/2005 για την εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης προσώπων ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Με τον νέο νόμο δημιουργείται ένα ενιαίο, σαφές και νομικά άρτιο πλαίσιο εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης λαμβάνοντας υπόψη επί ζητημάτων ίσης μεταχείρισης τη σχετική νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις θέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τις συστάσεις διεθνών οργανισμών, αλλά και τις εκθέσεις εθνικών φορέων. Προς τούτο, η σχετική αρμοδιότητα της παρακολούθησης και της προώθησης της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανατίθεται στο «Συνήγορο του Πολίτη», ενιαία για το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα.

3. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Συνεχίζεται η εκπόνηση του Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι η ΚΑ΄ Σύνοδος της Βουλής των Εφήβων (7-11 Ιουλίου 2016) είχε ως αντικείμενο το υπό εκπόνηση Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Ήταν μάλιστα η πρώτη φορά που οι έφηβοι βουλευτές κλήθηκαν να καταθέσουν προτάσεις για μια πραγματική πρωτοβουλία της Διοίκησης, σε ένα θέμα που τους αφορά άμεσα. Οι προτάσεις και οι απόψεις που εκφράστηκαν από τους έφηβους βουλευτές θα ληφθούν υπόψη κατά την τελική κατάρτιση του τρέχοντος Σχεδίου Δράσης.

4. ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑ

Το ΥΔΔΑΔ συνεργάζεται με το Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων. Ειδικότερα, η συνεισφορά του ΥΔΔΑΔ συνίσταται στην αποστολή στοιχείων αρμοδιότητάς του σχετικά με το νομοθετικό πλαίσιο για την εμπορία ανθρώπων, καθώς και στη συγκέντρωση από τις Εισαγγελίες Πρωτοδικών/Εφετών της Χώρας στατιστικών στοιχείων για την εμπορία ανθρώπων, τα οποία κατόπιν επεξεργασίας αποστέλλονται στον Εθνικό Εισηγητή, προκειμένου να ανταποκριθεί στις διεθνείς υποχρεώσεις του και στις σχετικές ανάγκες που προκύπτουν από τις εργασίες των οργάνων της ΕΕ.

Επιπρόσθετα, το ΥΔΔΑΔ συμμετέχει με τον ορισμό εισηγητών και διοικητικών υπαλλήλων σε δράσεις και ημερίδες που διοργανώνει το Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή κατά της εμπορίας ανθρώπων στο πλαίσιο εκδηλώσεων όπως το Φεστιβάλ «Break the Chain», που πραγματοποιείται κάθε χρόνο στα μέσα Οκτωβρίου στην Τεχνόπολη του Δήμου Αθηναίων. Το εν λόγω Φεστιβάλ συμπίπτει με παράλληλες εκδηλώσεις σε όλη την Ευρώπη για την "Πανευρωπαϊκή Ημέρα κατά της Εμπορίας Ανθρώπων (EU Anti-Trafficking Day)".

5. ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ

Πρόκειται να συσταθεί εντός του 2017 Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή για την Κύρωση και Ενσωμάτωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης (Συμβουλίου της Ευρώπης), σχετικά με την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας. Οι εργασίες της Επιτροπής θα ολοκληρωθούν εντός του 2017.

6. ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΑΥΘΑΙΡΕΣΙΑΣ ΣΩΜΑΤΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΡΑΤΗΣΗΣ

Με το ν. 4443/2016 (Α΄, 232), άρ. 56 επ., θεσπίστηκε Εθνικός Μηχανισμός Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας στα σώματα ασφαλείας και τους υπαλλήλους των καταστημάτων κράτησης. Ως Εθνικός Μηχανισμός Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας ορίζεται ο Συνήγορος του Πολίτη, με αρμοδιότητα τη συλλογή, την καταγραφή, την αξιολόγηση, τη διερεύνηση ή την περαιτέρω προώθηση προς άσκηση πειθαρχικού ελέγχου στις αρμόδιες Υπηρεσίες, καταγγελιών για πράξεις του ένστολου προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας, του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής, του Πυροσβεστικού Σώματος, καθώς και των υπαλλήλων των καταστημάτων κράτησης. Η αρμοδιότητα του Συνηγόρου του Πολίτη ως Εθνικού Μηχανισμού Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας δεν υποκαθιστά τις υφιστάμενες δομές υποβολής και εξέτασης καταγγελιών αυθαιρεσίας σε άλλα όργανα ή αρχές, καθώς πρόκειται για επιπρόσθετο μηχανισμό, πέραν της επιβολής πειθαρχικών και ποινικών κυρώσεων, ο οποίος θα εγγυάται ότι τέτοια περιστατικά διερευνώνται πλήρως και αποτελεσματικά.

Περαιτέρω, για να είναι συμβατός με το καθεστώς του Συνηγόρου του Πολίτη ως Ανεξάρτητης Αρχής και για να διασφαλίζεται η αξιοπιστία, η αποτελεσματικότητα και η διαφάνεια του μηχανισμού, η διερεύνηση από τον Συνήγορο του Πολίτη μπορεί να εκκινεί και αυτεπαγγέλτως και διενεργείται σε αυστηρό χρονικό πλαίσιο. Η δυνατότητα αυτεπάγγελτης διερεύνησης είναι σημαντική, καθώς η διερεύνηση μπορεί να εκκινήσει και με μια απλή επιστολή όπου παρέχονται συγκεκριμένες πληροφορίες ή στοιχεία για τα εν λόγω περιστατικά Επιπλέον, τα αρμόδια πειθαρχικά όργανα είναι υποχρεωμένα να επιτρέπουν πλήρη πρόσβαση του Συνηγόρου του Πολίτη σε πειθαρχικούς φακέλους και να παρέχουν κάθε απαραίτητη πληροφορία. Η πειθαρχική διαδικασία αναστέλλεται μέχρι την έκδοση του πορίσματος του Συνηγόρου. Τέλος, κάθε πειθαρχική απόφαση θα πρέπει να είναι ειδικώς και εμπεριστατωμένως αιτιολογημένη σε περίπτωση απόκλισης από το πόρισμα του Συνηγόρου του Πολίτη.

7. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Στο πλαίσιο συνεργασίας με το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και τον Συνήγορο του Πολίτη (Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού) προωθείται η ενίσχυση

της διδασκαλίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην εκπαίδευση. Έχει υποβληθεί σχετική πρόταση οργανωτικού περιεχομένου στον αρμόδιο Υπουργό.

Η Γενική Γραμματεία Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων υπέβαλε στο Ίδρυμα της Βουλής πρόταση εκπαιδευτικού προγράμματος που περιλαμβάνει επισκέψεις και δραστηριότητες σε τόπους ιστορικής μνήμης (περίοδοι Γερμανικής Κατοχής και Δικτατορίας 1967-74) με σκοπό την βιωματική προσέγγιση της Δημοκρατίας και των απειλών εναντίον της. Η πρόταση έχει γίνει δεκτή και βρίσκεται στο στάδιο της επεξεργασίας με χρόνο έναρξης υλοποίησης το σχολικό έτος 2016-7.

8. ΕΘΝΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΔΡΑΣΗΣ

- **Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου**

Ολοκληρώνεται η διαδικασία αξιολόγησης της υλοποίησης του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, σε συνεργασία με τα συναρμόδια υπουργεία και φορείς.

- **Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού**

Ολοκληρώνεται η εκπόνηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι η ΚΑ΄ Σύνοδος της Βουλής των Εφήβων (7-11 Ιουλίου 2016) είχε ως αντικείμενο το υπό εκπόνηση Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Ήταν μάλιστα η πρώτη φορά που οι έφηβοι βουλευτές κλήθηκαν να καταθέσουν προτάσεις για μια πραγματική πρωτοβουλία της Διοίκησης, σε ένα θέμα που τους αφορά άμεσα. Οι προτάσεις και οι απόψεις που εκφράστηκαν από τους έφηβους βουλευτές θα ληφθούν υπόψη κατά την τελική κατάρτιση του Σχεδίου Δράσης.

Η εκπόνηση του Σχεδίου Δράσης βασίζεται στους εξής άξονες προτεραιότητας:

1. Καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας και των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης στα παιδιά
2. Προστασία των παιδιών στο πλαίσιο της προσφυγικής κρίσης
3. Διασφάλιση της υγείας των παιδιών
4. Τα δικαιώματα των παιδιών στην εκπαίδευση
5. Ενίσχυση θεσμών και μηχανισμών παιδικής προστασίας στην κοινότητα
6. Δικαιοσύνη φιλική προς τα παιδιά

Εντός του 2017 προβλέπεται η νομοθετική κατοχύρωση Εθνικού Μηχανισμού εκπόνησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης όλων των Εθνικών Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

- **Εθνικό Σχέδιο Δράσης κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας**

Το Εθνικό Συμβούλιο κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας έχει ξεκινήσει τις διεργασίες για τη διαμόρφωση των αξόνων του εν λόγω Εθνικού Σχεδίου Δράσης.

9. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Η Ελλάδα, κατά το έτος 2016, κατατάχθηκε στην 16η θέση εκ των 47 χωρών του Συμβουλίου της Ευρώπης, για τις εκκρεμείς υποθέσεις της ενώπιον του Ε.Δ.Δ.Α., παρουσιάζοντας ελαφρά βελτίωση σε σχέση με τη 14η θέση που κατείχε σε προηγούμενο έτος. Συγκεκριμένα, εκκρεμούν έναντι της χώρας 698 προσφυγές, το 37% των οποίων αφορά σε εύλογο χρόνο δίκης, το 12% σε συνθήκες κράτησης και το 11% στο δικαίωμα σε δίκαιη δίκη.

10. ΗΜΕΡΙΔΕΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

- Η Γενική Γραμματεία Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε Συνεργασία με τη Στέγη του Ιδρύματος Ωνάση διοργάνωσε στις 8.3.2016 ημερίδα με θέμα **«Τέχνη, Ελευθερία, Λογοκρισία»** στην Κεντρική Σκηνή της Στέγης του Ιδρύματος Ωνάση.
- Η Γενική Γραμματεία Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης και ο Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδος «Θετική Φωνή» συνδιοργάνωσαν στις 23.5.2016 ημερίδα με θέμα «**HIV/AIDS και Διακρίσεις: Εντοπίζοντας το στίγμα του στίγματος**».
- Η Γενική Γραμματεία Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων διοργάνωσε στις 20/4/2016 **εκδήλωση για την έναρξη εργασιών του Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας**. Με αφορμή την επέτειο κατάλυσης της Δημοκρατίας στις 21/4/67, η επίσημη έναρξη των εργασιών του Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας πραγματοποιήθηκε στο χώρο των παλιών κρατητηρίων του Διοικητηρίου της ΕΑΤ-ΕΣΑ. Στην εκδήλωση παρευρέθηκαν μεταξύ άλλων εκπρόσωποι της Βουλής, Υπουργείων, πολιτικών κομμάτων, θρησκευτικών δογμάτων, η ηγεσία της Δικαιοσύνης και της ΕΛΑΣ, εκπρόσωποι των Ανεξάρτητων

Αρχών, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και πολλοί πολίτες και μέλη οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

Σημειώνεται επίσης ότι η Γενική Γραμματεία Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε συνεργασία με τα συναρμόδια υπουργεία, προγραμματίζει Ημερίδα για τη διάδοση των συστάσεων των Επιτροπών του ΟΗΕ του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, κατόπιν της αξιολόγησης των αντίστοιχων εκθέσεων της Ελλάδας.

11. ΠΕΡΙΟΔΙΚΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ

α. Εξέταση της Ελλάδος για τις επιδόσεις της στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από την Ομάδα Εργασίας για την Οικουμενική Περιοδική Αξιολόγηση (Universal Periodic Review – UPR) (Γενεύη, Μάιος 2016).

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ανέλαβε σημαντικό ρόλο κατά το δεύτερο κύκλο εξέτασης της Ελλάδος για τις επιδόσεις της στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Της ελληνικής αντιπροσωπείας ηγήθηκε ο Γενικός Γραμματέας Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κ. Κωστής Παπαϊωάννου. Η εξέταση είχε ως θέμα την πρόοδο σε σχέση με τις συστάσεις του πρώτου κύκλου εξέτασης του 2011 καθώς και τη γενικότερη αποτίμηση της προστασίας και της προώθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα μας. Κατά τη διάρκεια του διαδραστικού διαλόγου της Ελλάδας με την εν λόγω ομάδα εργασίας του ΟΗΕ διατυπώθηκαν 207 συστάσεις, από τις οποίες, αμέσως μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας εξέτασης, η χώρα μας αποδέχθηκε τις 157, απέρριψε 24 και δέχθηκε να εξετάσει 26. Το Υπουργείο Δ.Δ.Α.Δ. αποδέχθηκε περαιτέρω 6 από τις υπό εξέταση συστάσεις.

β. Εξέταση 20ης και 21ης περιοδικής έκθεσης της Ελλάδος από την Επιτροπή της Σύμβασης για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων (CERD) κατά την 90η Συνεδρίασή της (Γενεύη, 3-4 Αυγούστου 2016)

Το Υπουργείο Δ.Δ.Δ.Α.Δ. είχε σημαντική συμβολή στη σύνταξη καθώς και την προφορική εξέταση της εν λόγω έκθεσης, καθώς της ελληνικής αντιπροσωπείας ηγήθηκε ο Γενικός Γραμματέας Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κ. Κωστής

Παπαϊωάννου. Η εξέταση αυτή, η οποία υπήρξε ιδιαιτέρως εξειδικευμένη και λεπτομερής, χαρακτηρίστηκε από τη θετική στάση της Επιτροπής και από το καλό και φιλικό κλίμα λόγω της αντικειμενικής προσέγγισης της αντιπροσωπείας και της πληρότητας των απαντήσεων, παρά το γεγονός ότι υπήρξαν ειδικές αναφορές και ενστάσεις σε επιμέρους θέματα, όπως η λειτουργία του κόμματος της «Χρυσής Αυγής» στο εγχώριο κοινοβουλευτικό σύστημα.

12. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ

Το ΥΔΔΑΔ συνεργάζεται στενά με διεθνείς οργανισμούς και απαντά συχνά σε εκθέσεις και ερωτηματολόγια τους στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

13. ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΜΕ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

- Συνάντηση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του Γενικού Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με τον **Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, κ. Thorbjørn Jagland.** Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της επίσκεψης διάρκειας μίας εβδομάδας του ΓΓ στην Ελλάδα (24-30/5/2016), όπου ο κ. Jagland συναντήθηκε επίσης με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον Πρωθυπουργό, τον Πρόεδρο της Βουλής, τον Αναπληρωτή Υπουργό Εξωτερικών και τον Αναπληρωτή Υπουργό Εξωτερικής Πολιτικής. Κύριο θέμα των συναντήσεων ήταν η προσφυγική και μεταναστευτική κρίση, καθώς και η διερεύνηση δυνατοτήτων συνεργασίας ΣτΕ και Ελλάδος στον τομέα της Δικαιοσύνης και η παροχή τεχνογνωσίας για θέματα μετανάστευσης. Ο κ. Jagland κατά το τέλος της επίσκεψής του δήλωσε ικανοποιημένος από τις προσπάθειες της Ελλάδος για την αντιμετώπιση της προσφυγικής/ μεταναστευτικής κρίσης.
- Συνάντηση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του Γενικού Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με τον **Επίτροπο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, κ. Nils Muiznieks** (6-7-2016). Ο Επίτροπος πραγματοποίησε δεύτερη επίσκεψη (follow-up) σε συνέχεια εκείνης του Ιανουαρίου 2013. Αντικείμενο συζήτησης με τον Υπουργό Δ.Δ.Α.Δ. και το Γ.Γ.Δ.Α.Δ. ήταν κυρίως η αντιμετώπιση του ρατσισμού, καθώς και θέματα σχετικά με το Συμβούλιο της Ευρώπης (Κύρωση Σύμβασης για το Κυβερνοέγκλημα, Πρωτοκόλλων αρ. 12 και

αρ. 4, συμμόρφωση με Αποφάσεις Ε.Δ.Δ.Α). Η συνάντηση χαρακτηρίστηκε από πολύ θετικό κλίμα και από την πλήρη ικανοποίηση του Επιτρόπου σε σχέση με την υιοθέτηση των συστάσεων του 2013.

- Συνάντηση του Γενικού Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων, κ. Κωστή Παπαϊωάννου με τον **Ειδικό Εκπρόσωπο του Γενικού Γραμματέα του ΣτΕ για Πρόσφυγες και Μετανάστες, Πρέσβυ, κ. Thomas Bocek.** Η επίσκεψη πραγματοποιήθηκε σε συνέχεια πρώτης διερευνητικής επίσκεψης του στην Ελλάδα το Μάρτιο του 2016. Σκοπός της εν θέματι επίσκεψης ήταν η έναρξη των απαραίτητων διαβουλεύσεων για την υλοποίηση των προτάσεων του για τεχνική και πολιτική συνεργασία για την αντιμετώπιση της προσφυγικής – μεταναστευτικής κρίσης, όπως αυτές αποτυπώθηκαν στην Έκθεση που ακολούθησε την πρώτη επίσκεψη. Η ατζέντα της συνάντησης με τον Γ.Γ.Δ.Α.Δ. περιελάμβανε θέματα σχετικά με τους ασυνόδευτους ανήλικους, την εκπαίδευση των δικαστών, την αποσυμφόρηση των διοικητικών δικαστηρίων και τον μηχανισμό διερεύνησης περιστατικών αυθαιρεσίας.
- Συνάντηση του Γενικού Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κ. Κωστή Παπαϊωάννου με τον **Ειδικό Εισηγητή του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών, κ. F. Crepeau,** (12 Μαΐου 2016)

  Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα στο πλαίσιο επίσκεψης εργασίας του Ειδικού Εισηγητή (12-16 Μαΐου 2016), όπου έλαβαν χώρα συναντήσεις με εκπροσώπους της πολιτικής ηγεσίας και άλλους φορείς και επιτόπιες επισκέψεις κυρίως σε χώρους φιλοξενίας μεταναστών και προσφύγων. Η συνάντηση με το Γ.Γ.Δ.Α.Δ., όπως και η επίσκεψη στο σύνολό της, θα μπορούσε να αποτιμηθεί ως επιτυχής. Η Έκθεση του Ειδικού Εισηγητή θα παρουσιαστεί στο ΣΑΔ το Μάρτιο του 2017. Στο πλαίσιο σύνταξης της Έκθεσης και σε συνέχεια της ως άνω συνάντησης, η υπηρεσία μας υπέβαλε και γραπτές παρατηρήσεις σε κατάλογο ερωτημάτων που απηύθυνε ο Ειδικός Εισηγητής προς τις ελληνικές αρχές.
- Συνάντηση του Γενικού Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κ. Κωστή Παπαϊωάννου με Αντιπροσωπεία της Διεύθυνσης Εσωτερικής Εποπτείας ΣοΕ (‘’Directorate of Internal Oversight’’ – DIO) (31 Μαρτίου 2016).

  Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα στο πλαίσιο επίσκεψης εργασίας της ανωτέρω αντιπροσωπίας (28-31 Μαρτίου 2016), όπου έλαβαν χώρα

συναντήσεις με εκπροσώπους των Ανωτάτων Δικαστηρίων, του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, του ΣτΠ, του ΝΣΚ, του ΥΠΕΞ-ΕΝΥ, του ΙΜΔΑ, του τ. Υπουργού Προστασίας του Πολίτη και Μ.Κ.Ο

Οι εν λόγω συνάντηση με τη Γ.Γ.Δ.Α.Δ. επικεντρώθηκε στο ζήτημα εξεύρεσης βέλτιστων πρακτικών αλλά και ανίχνευσης ενδεχομένων εμποδίων κατά την εφαρμογή αποφάσεων του ΕΔΔΑ από τις εθνικές αρχές, ενώ δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στη διάρκεια της εθνικής δίκης και τα αποτελεσματικά ένδικα μέσα.

14. ΣΥΝΕΔΡΙΑ - ΔΙΑΣΚΕΨΕΙΣ

- Σεμινάριο ανταλλαγής καλών πρακτικών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με θέμα «αποτελεσματική ενσωμάτωση της αρχής της ίσης μεταχείρισης στη χάραξη πολιτικής-Σύνθεση αποτελεσμάτων» (Αθήνα, 25-26 Φεβρουαρίου 2016). Στο εν θέματι σεμινάριο, το οποίο είχε ως αντικείμενο την ανάδειξη και ανταλλαγή των καλών πρακτικών των Κ-Μ στην ενσωμάτωση της αρχής της ίσης μεταχείρισης στη διαμόρφωση πολιτικών σε κρίσιμα πεδία διάκρισης όπως το φύλο, τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, την αναπηρία, την ηλικία, τις θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις και το σεξουαλικό προσανατολισμό, συμμετείχαν τα μέλη της Ομάδας Υψηλού Επιπέδου για τη μη-διάκριση, την ισότητα και τη διαφορετικότητα (High Level Group on Non-Discrimination, Equality and Diversity). Τη Γενική Γραμματεία Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης (που συνδιοργάνωσε το σεμινάριο) εκπροσώπησε, σε ανώτατο επίπεδο, ο Γενικός Γραμματέας Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κ. Κωστής Παπαϊωάννου, και ο Ειδικός Σύμβουλος στο γραφείο του, κ. Ευάγγελος Ξηνταρόπουλος.

15. ΑΛΛΕΣ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΕΣ ΤΟΥ ΥΔΔΑΔ

- Συνεισφορά με παρατηρήσεις στην Ετήσια Έκθεση του State Department για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ελλάδα. Το Υ.Δ.Δ.Α.Δ. υπέβαλε κατά λόγο αρμοδιότητας τις παρατηρήσεις του επί της εν θέματι εκθέσεως.
- Η υπηρεσία μας συνεισέφερε, επίσης, με παρατηρήσεις, απόψεις και σχόλια σε μελέτες, εκθέσεις και διαδικασίες διαβούλευσης του FRA. Σημειώνεται η διαρκής συνεργασία με το Υπουργείο Εξωτερικών αναφορικά με την θέσπιση πολυετούς

πλαισίου του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA) για την περίοδο 2018-2022

- Επίσης, παρείχε πληροφόρηση, γραπτή συνδρομή και ενημέρωση σε άλλα υπουργεία και φορείς π.χ. Βουλή των Ελλήνων, Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου, κ.α., για θέματα μείζονος ενδιαφέροντος στον τομέα προστασίας των δικαιωμάτων.

III. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η χώρα μας έχει επανειλημμένα δεχθεί στο παρελθόν την κριτική εθνικών και διακρατικών οργανισμών, για το φαινόμενο του συνωστισμού στις φυλακές αλλά και τις συνθήκες εγκλεισμού. Η ένταση με την οποία εμφανίζονταν τα προβλήματα στο ελληνικό σωφρονιστικό σύστημα κατέδειξε ότι αυτά μπορούσαν να αντιμετωπιστούν μόνο με αξιολόγηση του σωφρονιστικού ζητήματος υπό το πρίσμα της συνολικής λειτουργίας του ποινικού συστήματος με τις επιμέρους όψεις του, δηλ. της νομοθετικής, της δικαστικής και της σωφρονιστικής, στο πλαίσιο μιας μεσοπρόθεσμης συγκροτημένης ποινικής και σωφρονιστικής πολιτικής. Αναφορικά με τις συνθήκες κράτησης ήταν αναγκαίο να διαμορφωθούν ολοκληρωμένες – συνεκτικές πολιτικές για την τήρηση ελάχιστων προδιαγραφών διαβίωσης, την υγειονομική περίθαλψη, την ασφαλή κράτηση και την πρόληψη της βίας μεταξύ κρατουμένων, καθώς και την εκπαίδευση και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.

Προς τούτο, οι βασικοί στόχοι της σωφρονιστικής πολιτικής της χώρας μας, από τις αρχές του έτους 2015, συνεχίζουν να κινούνται στους παρακάτω άξονες: σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα, δημιουργία δομών για την υποστήριξη της επανένταξης και την πρόληψη της υποτροπής, ενίσχυση του προσωπικού με αναβάθμιση του ρόλου του και βελτίωση των συνθηκών εργασίας, δικαιοσύνη και διαφάνεια μέσα στις φυλακές. Παράλληλα ενισχύονται η προώθηση των μη στερητικών της ελευθερίας μέτρων και τα μέτρα εξωιδρυματικής αντιμετώπισης της νεανικής παραβατικότητας.

Εντός του έτους 2016 το Υπουργείο Δικαιοσύνης διατήρησε στενή συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και κάθε μορφής απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (CPT), προκειμένης της ανταλλαγής τεχνογνωσίας αλλά και της ενίσχυσης του έργου του υπουργείου σχετικά με

την ολοκλήρωση και εφαρμογή του στρατηγικού σχεδιασμού της σωφρονιστικής/ αντεγκληματικής πολιτικής, έργο το οποίο γίνεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα.

Σημαντική παράμετρος του στρατηγικού σχεδιασμού είναι η αποτύπωση της χωρητικότητας των φυλακών και ο αντίστοιχος σχεδιασμός για τον έλεγχο της πληρότητας των καταστημάτων κράτησης. Η διάθεση του ελάχιστου – απαραίτητου, ανά κρατούμενο, χώρου (σύμφωνα με τα ελάχιστα κριτήρια της CPT, CPT Inf [2015] 44) σε συνδυασμό με τις λοιπές συνθήκες κράτησης, ιδίως την παροχή ψυχοκοινωνικής στήριξης, δημιουργικής απασχόλησης, εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των κρατουμένων αλλά και την ενίσχυση της σωφρονιστικής διοίκησης και την επιμόρφωση των προσωπικού, συνθέτουν ένα πλέγμα αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης που ανταποκρίνεται στα διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα (Λευκή Βίβλος, European Committee on Crime Problems, European Prison Rules, Recommendation No. R (99) 22 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης για τον υπερπληθυσμό στις φυλακές). Στο πλαίσιο αυτό, το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ήδη βρίσκεται στο στάδιο της μελέτης, αξιολόγησης και επαλήθευσης των σχετικών στοιχείων, προκειμένης της αποτύπωσης της πραγματικής κατάστασης ως προς την δυναμικότητα των καταστημάτων. Τα αποτελέσματα της έρευνας αναμένεται να ανακοινωθούν εντός του έτους 2017.

Το ΥΔΔΑΔ αναγνωρίζοντας το θεσμικό ρόλο του Συνηγόρου του Πολίτη ως Ανεξάρτητης Αρχής, στην παρακολούθηση των όρων διαβίωσης στα Καταστήματα Κράτησης και στην προστασία των δικαιωμάτων των κρατουμένων, όπως θεμελιώνονται στο εθνικό και διεθνές δίκαιο, καθώς και τις ειδικές αρμοδιότητές του ως «Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης των Βασανιστηρίων και της Κακομεταχείρισης», υπέγραψε την 19η Μαΐου 2016 συμφωνία συνεργασίας με τον Συνήγορο του Πολίτη. Σκοπός της συμφωνίας αυτής είναι η αναβάθμιση της λειτουργίας των Καταστημάτων Κράτησης και του σωφρονιστικού συστήματος εν γένει, και μεταξύ άλλων η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κρατουμένων, η προστασία των δικαιωμάτων τους και η διασφάλιση της διαφάνειας και της λογοδοσίας των Καταστημάτων Κράτησης.

Σημειώνεται ότι, εντός του έτους 2016 συνέχισαν το έργο τους οι Ειδικές νομοπαρασκευαστικές επιτροπές με αντικείμενο την επεξεργασία και αναμόρφωση του Σωφρονιστικού Κώδικα, τη σύνταξη σχεδίου νέου Ποινικού Κώδικα και την σύνταξη σχεδίου νέου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

1. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ - Αγροτικά Καταστήματα Κράτησης

1.1 Με το άρθρο 15 του ν. 4411/2016 (ΦΕΚ Α' 142) παρατάθηκε η εφαρμογή των ρυθμίσεων που εισήχθησαν με το ν. 4322/2015 (ΦΕΚ Α' 42), **σχετικά με την λήψη έκτακτων μέτρων για την αντιμετώπιση του φαινομένου του υπερπληθυσμού κρατουμένων**. Η εν λόγω νομοθετική παρέμβαση στοχεύει στη συνέχιση της αποσυμφόρησης των Καταστημάτων Κράτησης που ήδη επιτεύχθηκε το 2015 και στη διατήρηση συνθηκών διαβίωσης που δεν συνεπάγονται παραβίαση διεθνών κανόνων προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Μετά την ψήφιση του ν. 4322/2015, **επήλθε σημαντική μείωση του πληθυσμού των ελληνικών φυλακών, της τάξης του 20% περίπου**, η οποία παραμένει, μέχρι σήμερα σταθερή. Η σταθεροποίηση αυτή θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική προκειμένου να συνεχιστούν οι παρεμβάσεις για τη βελτίωση των συνθηκών κράτησης και να εξασφαλιστούν οι αναγκαίοι όροι για την ορθή διοίκηση του σωφρονιστικού συστήματος. Ωστόσο, λαμβάνεται και μέριμνα για την ειδικοπροληπτική επίδραση της διάταξης στη συμπεριφορά των απολυόμενων, καθώς προβλέπεται η έκτιση του υπολοίπου της ποινής, σε περίπτωση τέλεσης εκ δόλου αδικήματος εντός πέντε ετών από την απόλυση τους.

1.2 Εντός του έτους 2016, λειτούργησε **μια επιπλέον πτέρυγα** στο κατάστημα κράτησης Χανίων 120 θέσεων, ενώ δημιουργήθηκαν **χώροι εκπαίδευσης** στα καταστήματα κράτησης *Νιγρίτας Σερρών, Πάτρας, Μαλανδρίνου και Ιωαννίνων*. Επίσης, εξασφαλίσθηκε χρηματοδότησης μέσω του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων 2016 για την ανέγερση του **κτιρίου εκπαίδευσης και απασχόλησης κρατουμένων** στη φυλακή Χανίων και **για τη συνέχιση των εργασιών στο εργοτάξιο νέας φυλακής Νεάπολης (Κρήτης)**. Τέλος, βαίνει προς ολοκλήρωση **η παράδοση του Καταστήματος Κράτησης Ανατολικής Μακεδονίας- Θράκης στο Νικηφόρο Δράμας**.

1.3 Σημαντικές παρεμβάσεις έγιναν **στο Νοσοκομείο Κρατουμένων Κορυδαλλού** προκειμένου να βελτιωθούν οι συνθήκες διαβίωσης των κρατουμένων. Συγκεκριμένα:

- Το σύνολο των εσωτερικών και εξωτερικών χώρων του κτιρίου ανακαινίσθηκε πλήρως.

- Ο ιατρικός και νοσηλευτικός εξοπλισμός ανανεώθηκε κατόπιν δωρεάς του Προεδρείου της Βουλής των Ελλήνων, ενώ ενισχύθηκε και από μη χρησιμοποιηθέν απόθεμα του Καταστήματος Απεξάρτησης Τοξικομανών Κρατουμένων Ελεώνα.

- Ενισχύθηκε η αίθουσα δραστηριοτήτων των κρατουμένων με εξοπλισμό γραφείου, καρεκλών και βιβλιοθήκης. Επίσης, τα γραφεία των ιατρών και του Τμήματος της Γραμματείας ενισχύθηκαν με εξοπλισμό που διατέθηκε από την πρώην ΘΕΜΙΣ ΑΕ.

- Ολοκληρώθηκε η τοποθέτηση καθισμάτων (παγκάκια) και μπασκέτας στον προαύλιο χώρο του Παραρτήματος, ενώ εξοπλίστηκε και ο χώρος του Παραρτήματος με τραπέζι πινγκ πονγκ για την αναψυχή των κρατουμένων.

- Ολοκληρώθηκε η προμήθεια νέων κλινοσκεπασμάτων, τοποθετήθηκαν νέα κλιματιστικά και επισκευάστηκαν τα υπόλοιπα.

- Επίκειται η έγκριση σχετικών κονδυλίων για την κατασκευή ειδικού χώρου στο προαύλιο προκειμένου να λειτουργήσει παιδική χαρά για να εξυπηρετούνται οι ανάγκες των οικογενειών των κρατουμένων κατά τις επισκέψεις τους καθώς και μικρό θεατράκι για εκδηλώσεις.

1.4 Προς την κατεύθυνση **του εκσυγχρονισμού των υποδομών** αναπτύχθηκε συνεργασία με την Περιφέρεια Αττικής, για την εκτέλεση τεχνικών έργων σε 4 καταστήματα (συγκρότημα Κορυδαλλού και ΕΚΚΝ Αυλώνα).

1.5 **Για τα Αγροτικά Καταστήματα Κράτησης**

Κατά το έτος 2016 συνεχίστηκε η επεξεργασία του σχεδίου για την αναδιοργάνωση των αγροτικών καταστημάτων κράτησης και των παραγωγικών εργαστηρίων, με σκοπό την ενίσχυση της επανένταξης και την αυτοχρηματοδότηση των δομών. Οι μεταρρυθμιστικές αυτές δράσεις προάγουν την αύξηση του ποσοστού απασχολησιμότητας των κρατουμένων και την απόκτηση εργασιακών δεξιοτήτων, ενώ αναμένεται ότι θα συμβάλλουν στην άμβλυνση του φαινομένου του υπερπληθυσμού των κρατουμένων. Ενδεικτικά επισημαίνεται ότι :

- Συστάθηκε ομάδα εργασίας με αντικείμενο *την αναβάθμιση των γεωργικών-βιοτεχνικών εκμεταλλεύσεων των Αγροτικών Καταστημάτων Κράτησης και την εκπόνηση σχεδίου εκσυγχρονισμού των γεωργικών, κτηνοτροφικών και λοιπών εκμεταλλεύσεων,* σε συνεργασία με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και με τη συμμετοχή των Γεωπόνων των Αγροτικών Καταστημάτων. Το σχέδιο έχει ολοκληρωθεί και μελετάται.

- Συστάθηκε ομάδα εργασίας με αντικείμενο **τη σύσταση γυναικείου τμήματος αγροτικών φυλακών**. Οι εργασίες της ομάδας είναι σε εξέλιξη.

- Αναπτύχθηκε **συνεργασία με το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών** για τη βελτιστοποίηση του παραγωγικού μοντέλου των αγροτικών καταστημάτων κράτησης.

- Έγινε προσπάθεια **ανάδειξης των προϊόντων** που παράγονται στις αγροτικές φυλακές με την συμμετοχή της Αγροτικής Φυλακής Αγιάς στον «Αγροτικό Αύγουστο», την ετήσια έκθεση τοπικών προϊόντων στα Χανιά και στην 31η Πανελλήνια Έκθεση Έργων Κρατουμένων και Προϊόντων Φυλακών στην Αθήνα.

- Τέλος, προχωρά η διαδικασία για **τη σύνταξη κανονισμού λειτουργίας των Αγροτικών Καταστημάτων Κράτησης**, η οποία αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του 2017.

2. ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ – ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗ

2.1 Για τη βελτίωση των υπηρεσιών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας στα καταστήματα κράτησης το ΥΔΔΑΔ συνεχίζει να βρίσκεται σε στενή συνεργασία με το ομόλογο Υπουργείο Υγείας και επεξεργάζεται σχέδιο συνολικών παρεμβάσεων προς την κατεύθυνση του εξορθολογισμού του συστήματος παροχής υπηρεσιών υγείας στους κρατουμένους τόσο σε πρωτοβάθμιο όσο και σε δευτεροβάθμιο επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό έχει ήδη ολοκληρωθεί η καταγραφή και ο επανασχεδιασμός όλων των δομών υγείας στα καταστήματα κράτησης, όπως Ειδικά Περιφερειακά Ιατρεία και Ειδικά Κέντρα Υγείας.

Με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρ. 43 του ν. 4368/2016 (ΦΕΚ Α' 21) και της ΚΥΑ με αριθμ. Α2γ/οικ. 43080/2016 (ΦΕΚ Β' 1919), εννέα (9) Ειδικά Περιφερειακά Ιατρεία Καταστημάτων Κράτησης χαρακτηρίστηκαν **ως ιατρεία άγονων και απομακρυσμένων περιοχών** για τη στελέχωση με αγροτικούς ιατρούς.

Με τις διατάξεις του άρθρου 33 του ν. 4368/2016 και της ΚΥΑ με αριθ. πρωτ. Α3(γ)/ΓΠ/οικ. 25132/2016 (ΦΕΚ Β΄ 908), **οι ανασφάλιστοι κρατούμενοι απέκτησαν δικαίωμα σε δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη χωρίς καμία υποχρέωση καταβολής συμμετοχής.** Οιοδήποτε ποσό συμμετοχής προκύπτει για κρατούμενους που παραμένουν ασφαλιστικά ενήμεροι, καλύπτεται από τον προϋπολογισμό του ΥΔΔΑΔ.

Εντός του 2016 ολοκληρώθηκε **η διαδικασία πρόσληψης δέκα (10) ιατρών** σε ιατρεία των καταστημάτων κράτησης της χώρας.

Επίσης, ολοκληρώθηκε ο σχεδιασμός **για την ένταξη του Ψυχιατρείου Κρατουμένων Κορυδαλλού στο Εθνικό Σύστημα Υγείας (Ε.Σ.Υ.)** με τη σύνταξη σχεδίου Προεδρικού Διατάγματος το οποίο έχει ήδη τεθεί σε δημόσια διαβούλευση.

Τέλος, τον Δεκέμβριο του 2016 ολοκλήρωσε τις εργασίες της η ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο **την κατάρτιση σχεδίου νόμου για τον εκσυγχρονισμό του μέτρου ασφαλείας της φύλαξης των ακαταλόγιστων δραστών (αρ. 69 ΠΚ)**.

2.2 **Για την απεξάρτηση**

Με τις διατάξεις της ΚΥΑ με αριθμ. πρωτ. 90412/2016 (ΦΕΚ Β' 4399), **διευρύνθηκαν οι προϋποθέσεις μεταγωγής στο Κέντρο Απεξάρτησης Τοξικομανών Κρατουμένων Ελεώνα Θηβών**. Πλέον, στο Κέντρο Απεξάρτησης μπορούν να μετάγονται και υπόδικοι τοξικοεξαρτημένοι, εφόσον δεν κατηγορούνται για αδίκημα που επισύρει τη ποινή της ισόβιας κάθειρξης. Επίσης, αυξήθηκε κατά τρία έτη το ανώτατο όριο ποινής το οποίο καθιστά τον κρατούμενο επιλέξιμο προς ένταξη στο θεραπευτικό πρόγραμμα (από 12 σε 15 έτη) και κατά δύο έτη σε περιπτώσεις ύπαρξης ποινών που έχουν συγχωνευθεί (από 15 σε 17 έτη). Τέλος, καταργήθηκε η υποχρέωση περί προηγούμενης έκτισης του 1/10 της ποινής σε περιπτώσεις κάθειρξης. Με τις εν λόγω ρυθμίσεις, δίνεται η δυνατότητα σε μεγαλύτερο αριθμό τοξικομανών κρατουμένων να συμμετέχουν στο θεραπευτικό πρόγραμμα.

Πραγματοποιήθηκαν πέντε (5) <u>επιμορφωτικά σεμινάρια</u> που απευθύνονταν στο επιστημονικό προσωπικό των καταστημάτων κράτησης και στους προϊστάμενους τμημάτων φύλαξης, **με θέμα την κινητοποίηση τοξικομανών κρατουμένων για ένταξη σε θεραπευτικό πλαίσιο**. Τα σεμινάρια διοργανώθηκαν από το Κέντρο Απεξάρτησης Τοξικομανών Κρατουμένων Ελεώνα Θηβών σε συνεργασία με το ελβετικό σωματείο VEBO.

Συστάθηκαν <u>ομάδες εργασίας</u> με αντικείμενο:

- τη σύνταξη Κοινής Υπουργικής Απόφασης των Υπουργείων Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Υγείας με θέμα: *«Προγράμματα διάγνωσης της απεξάρτησης και σωματικής αποτοξίνωσης και προγράμματα ψυχολογικής απεξάρτησης: έγκριση και καθορισμός των προϋποθέσεων λειτουργίας τους εντός των καταστημάτων κράτησης»*

- την αξιολόγηση των προγραμμάτων υποκατάστασης, στα Καταστήματα Κράτησης Κορυδαλλού και Πάτρας, υπό το πρίσμα των αναγκών της σωφρονιστικής και αντεγκληματικής πολιτικής.

Τέλος, σχεδιάζεται η έκδοση, εντός του έτους 2017, **ενημερωτικού φυλλαδίου για τα θεραπευτικά προγράμματα** που λειτουργούν στα καταστήματα κράτησης, το οποίο απευθύνεται σε νεοσεισερχόμενους κρατουμένους με σκοπό την ενημέρωσή τους για τα προγράμματα απεξάρτησης και για τη δυνατότητα συμμετοχής τους σε αυτά.

3. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΥΠΗΤΕΣΙΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ και ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Η προάσπιση των θεμελιωδών ανθρώπινων δικαιωμάτων και η εν γένει κοινωνική ενδυνάμωση των κρατούμενων, αποτελούν πρωταρχική μέριμνα του σωφρονιστικού συστήματος. Στόχος είναι η εμπέδωση των εκπαιδευτικών θεσμών αλλά και η ενίσχυση δράσεων εργασιακής, οικογενειακής, κοινωνικής και ψυχολογικής στήριξης για την προετοιμασία της αποφυλάκισης και την ομαλή επανένταξη. Τα αντικείμενα των δράσεων καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεματικών, δεδομένου ότι εκ των πραγμάτων οι ανάγκες που παρουσιάζονται δεν είναι πάντα ομοιόμορφες. Γενικότερα, οι δράσεις επιλέγονται λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες των κρατουμένων του εκάστοτε καταστήματος (λ.χ. νέοι, άνδρες, γυναίκες, αλλοδαποί).

3.1 **Για την εκπαίδευση**

Με το άρθρο 42 (παράγραφοι 5 και 6) του ν. 4403/2016 (ΦΕΚ Α’ 125) δημιουργήθηκε οργανική δομή στην Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων ***«Τμήμα Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στα Καταστήματα Κράτησης»***, με σκοπό την καλύτερη οργάνωση και το συντονισμό των εκπαιδευτικών δράσεων στις φυλακές.

Προτεραιότητα δόθηκε στην ανάπτυξη των εκπαιδευτικών θεσμών στα Καταστήματα Κράτησης, όπως τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας και η εξ αποστάσεως φοίτηση, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. Εντός του 2016 λειτούργησαν **νέα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) στο Κατάστημα Κράτησης Χανίων και Νιγρίτας** καθώς και **αυτόνομο ΣΔΕ στο Κατάστημα Κράτησης Πάτρας**. Επίσης, επαναλειτούργησε το **ΣΔΕ στο Κατάστημα Κράτησης Δομοκού**, ενώ ιδρύθηκε

ΣΔΕ στο Κατάστημα Κράτησης Μαλανδρίνου. Προκειμένου να ανταποκριθεί η Πολιτεία στις εκπαιδευτικές ανάγκες των νεαρών κρατουμένων λειτουργούν Παραρτήματα Δημοτικών Σχολείων και Γυμνασίων σε όλα τα Καταστήματα Κράτησης Νέων, ενώ Λύκειο λειτουργεί όπου υπάρχει ανάγκη κάλυψης αυτού του επιπέδου. Το 2016 **Παράρτημα Λυκείου λειτούργησε στο Ε.Κ.Κ.Ν. Αυλώνα και στο Κατάστημα Κράτησης Κορίνθου**, ενώ ιδρύθηκε και λειτούργησε **δημοτικό σχολείο στο Κατάστημα Κράτησης Γυναικών Ελεώνα.**

Τον Μάιο του 2016, υπεγράφη προγραμματική συμφωνία του με το Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ), με σκοπό **μεταξύ άλλων την εξασφάλιση 20 θέσεων/ υποτροφιών για κρατούμενους σε προπτυχιακά προγράμματα** κάθε έτος. Ήδη σήμερα, οι πρώτοι είκοσι κρατούμενοι φοιτούν στο ΕΑΠ.

Τέλος, αναπτύχθηκε συνεργασία με τον ΟΑΕΔ **για την υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης και συμβουλευτικής απασχόλησης** στα Καταστήματα Κράτησης Τρικάλων, Δομοκού και Χανίων.

3.2 **Για τον πολιτισμό και τον αθλητισμό μέσα στη φυλακή**

Αναπτύχθηκαν συνεργασίες με τους παρακάτω φορείς:

α) Την *Εθνική Λυρική Σκηνή* για την έναρξη κύκλων εκπαιδευτικών εργαστηρίων σε δύο καταστήματα κράτησης (Κορυδαλλού και Γυναικών Ελεώνα).

β) Τη *Διεύθυνση του Εθνικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης*, προκειμένου προγράμματα τέχνης του μουσείου να ενταχθούν στις φυλακές για την υποβοήθηση της επανένταξης των κρατουμένων στην κοινωνία.

γ) Το *Εθνικό Θέατρο*, με τη δημιουργία Θεατρικής Ομάδας στο κατάστημα κράτησης Κορυδαλλού. Η ομάδα θα παρακολουθήσει μαθήματα θεατρικής παιδείας, ενώ ταυτόχρονα θα προετοιμάσει παράσταση πάνω σε κείμενο είτε των ίδιων των κρατουμένων είτε άλλου.

δ) Τη *«Διεθνή Εταιρεία Φίλων Νίκου Καζαντζάκη»,* για την πραγματοποίηση διαλέξεων και εκδηλώσεων στα καταστήματα κράτησης της χώρας με θέμα τον Νίκο Καζαντζάκη και το έργο του.

Επίσης, **αναβίωσε ο θεσμός της πανελλήνιας έκθεσης έργων κρατουμένων**, με την υλοποίηση της *31ης Πανελλήνιας Έκθεσης Έργων Κρατουμένων και* Προϊόντων *Φυλακών,* μετά από 8 έτη που παρέμενε ανενεργός. Η συγκεκριμένη έκθεση, συμπεριέλαβε για πρώτη φορά και την έκθεση των προϊόντων των καταστημάτων κράτησης (αγροτικά,

προϊόντα εργαστηρίων, χειροτεχνήματα κλπ.), ενώ απονεμήθηκαν και χρηματικά βραβεία στους συμμετέχοντες καλλιτέχνες-κρατουμένους από Επιτροπή Αξιολόγησης που συστήθηκε για τον σκοπό αυτό και δόθηκαν σε αυτούς ποσά που χορηγήθηκαν από αθλοθέτες.

Η Γενική Γραμματεία Αντεγκληματική Πολιτικής, συμμετείχε *στη Διεθνή Συνάντηση Σύγχρονης Τέχνης Art - Athina 2016,* **όπου εκτέθηκαν και πωλήθηκαν έργα κρατουμένων από καταστήματα κράτησης της χώρας** (σχετικό βίντεο αναρτήθηκε στο κανάλι youtube, με τίτλο «Το Χρώμα του Χρόνου»). Τα έσοδα από τις πωλήσεις των έργων αποδόθηκαν στους κρατουμένους.

Εγκαινιάστηκε *το μουσείο SMART (Small Museum of ART),* το μικρότερο μουσείο της χώρας και το πρώτο σε κατάστημα κράτησης στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) του καταστήματος κράτησης Λάρισας.

Τέλος, αναπτύχθηκε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού με την **λειτουργία αθλητικών δραστηριοτήτων («Προγράμματα Άθλησης για Όλους») σε επτά (7) καταστήματα κράτησης** εντός του 2016. Σχεδιάζεται άμεσα η υπογραφή σχετικής προγραμματικής συμφωνίας για την επέκταση εφαρμογής των εν λόγω αθλητικών προγραμμάτων σε όλα τα καταστήματα κράτησης από το έτος 2017.

4. ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΜΕΤΡΩΝ – ΕΠΙΜΕΛΗΤΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΡΩΓΗΣ – ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΗΤΕΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

4.1 Τα εναλλακτικά μέτρα της κράτησης, υιοθετούνται διεθνώς ως προτεραιότητα της αντεγκληματικής πολιτικής, εντάσσονται δε στους τρεις βασικούς άξονες : *Ασφάλεια – Ανθρωπισμός – Επανένταξη,* καθώς είναι εξοπλισμένα με διττή αποστολή: Μικρότερος αριθμός κρατουμένων, μείωση της υποτροπής και, παράλληλα, διαφύλαξη της δημόσιας ασφάλειας. Παράλληλα, στηρίζονται τόσο στη διαρκή παρακολούθηση όσο και στην εμπιστοσύνη των επιτηρουμένων.

4.1.1 Με το ν. 4443/2016 (ΦΕΚ Α’ 232), **παρατάθηκε η διάρκεια της πιλοτικής εφαρμογής του μέτρου της ηλεκτρονικής επιτήρησης για 18 μήνες**. Εντός του ιδίου έτους εκτυπώθηκε και απεστάλη στους κρατούμενους σχετικό ενημερωτικό έντυπο («Το Βραχιολάκι» - Κατ’ οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση), ενώ έγινε και ενημέρωση των κρατουμένων υποδίκων των Καταστημάτων Κράτησης Κορυδαλλού και Θεσσαλονίκης από στελέχη του ΥΔΔΑΔ και εκπροσώπους της εταιρίας G4S.

4.1.2 Με το άρθρο 16 του ν. 4411/2016 (ΦΕΚ Α' 142) χορηγήθηκε νομοθετική εξουσιοδότηση στον Υπουργό ΔΔΑΔ και τους κατά περίπτωση συναρμόδιους Υπουργούς προκειμένου να ρυθμίσουν τα ειδικότερα θέματα που αφορούν στην υλοποίηση του **αναμορφωτικού μέτρου της παροχής κοινωφελούς εργασίας από ανηλίκους και νέους.**

4.1.3 Με σκοπό την ενίσχυση των εναλλακτικών μέτρων, ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε **στην θεσμική αναβάθμιση του ρόλου των Υπηρεσιών Επιμελητών Ανηλίκων & Κοινωνικής Αρωγής (ΥΕΑ & ΚΑ)** και το συντονισμό της ενιαίας λειτουργίας και διοικητικής αναδιοργάνωσής τους. Προς τούτο:

- Δημοσιεύθηκε πρόσκληση για την κάλυψη των κενών οργανικών θέσεων των επιμελητών ανηλίκων και κοινωνικής αρωγής μέσω μετατάξεων από το δημόσιο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα.
- Υλοποιήθηκαν έξι (6) επιμορφωτικά προγράμματα για επιμελητές ανηλίκων και κοινωνικής αρωγής σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης (ΙΝΕΠ) του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης (ΕΚΔΔΑ). Τα σεμινάρια υλοποιήθηκαν στην Αθήνα πάνω στις θεματικές της λειτουργίας των ΥΕΑ & ΚΑ και της εφαρμογής των αναμορφωτικών μέτρων. Το σύνολο του προσωπικού των ΥΕΑ & ΚΑ πήρε μέρος και στους δύο εκπαιδευτικούς κύκλους.
- Πραγματοποιήθηκε πρόγραμμα διακρατικής εκπαίδευσης εκπαιδευτών, επιμελητών ανηλίκων και επιμελητών κοινωνικής αρωγής, με τη συνδρομή εξειδικευμένων επιστημόνων από την Ελλάδα, τη Μ. Βρετανία καθώς και αυστριακών επαγγελματιών, στο πλαίσιο του προγράμματος Τεχνικής Βοήθειας. Η διάρκεια της εκπαίδευσης ήταν 14 ημέρες και συμμετείχαν 25 επιμελητές από όλη την Ελλάδα.

Τέλος, στις αρχές του 2017 πρόκειται να εκδοθεί **πρακτικός οδηγός για το έργο των Επιμελητών Ανηλίκων και Επιμελητών Κοινωνικής Αρωγής**, με την υποστήριξη του προγράμματος Τεχνικής Βοήθειας του Αυστριακού Υπουργείου Δικαιοσύνης.

4.2 **Το έργο των επιμελητών Κοινωνικής Αρωγής**

Σύμφωνα με τον ιδρυτικό νόμο ν. 1941/1991 (άρθρο 15 παρ.4 και 5), το Π.Δ. 195/2006 (ΦΕΚ Α΄ 199) και Π.Δ. 101/2014 (ΦΕΚ Α΄168), οι Επιμελητές Κοινωνικής Αρωγής είναι επιφορτισμένοι με: α) τη συνδρομή και επίβλεψη ατόμων τα οποία έχουν καταδικασθεί με αναστολή εκτέλεσης της ποινής τους υπό επιτήρηση (άρθρο 100 Π.Κ.) ή των οποίων η ποινή έχει μετατραπεί σε υποχρέωση παροχής κοινωφελούς εργασίας (άρθρο 82 Π.Κ.) ή έχουν απολυθεί υπό όρους (άρθρο105 Π.Κ.), β) τον προσδιορισμό και την εξασφάλιση

θέσεων κοινωφελούς εργασίας στις προβλεπόμενες στο άρθρο 82 παρ. 8 του Π.Κ. υπηρεσίες και γ) την υποβολή προτάσεων προς τον αρμόδιο εισαγγελέα για τον καθορισμό όρων κοινωφελούς εργασίας και την επίβλεψη τήρησής τους.

Βάσει των ως άνω και ειδικότερα στο πλαίσιο της συνδρομής και της ψυχοκοινωνικής υποστήριξης των εποπτευόμενων, το 2016 πραγματοποιήθηκαν ενέργειες και δράσεις που αποσκοπούσαν στην προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου όπως:

Δικαίωμα στην ιατρική περίθαλψη

Οι σχετικές δράσεις περιλαμβάνουν:

α) Συνεργασία με τη Δ/νση Κοινωνικής Πρόνοιας και σύνταξη κοινωνικών εκθέσεων για έκδοση βιβλιαρίου ασθενείας, β) ενημέρωση και διευκόλυνση για την άσκηση του δικαιώματος δωρεάν ιατροφαρμακευτικής κάλυψης και νοσοκομειακής περίθαλψης σε ανασφάλιστους-μέλη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων σύμφωνα με το ν. 4368/2016, γ) ενημέρωση για δημοτικά ιατρεία και ΜΚΟ που παρέχουν δωρεάν ιατρικές υπηρεσίες, δ) παρεμβάσεις σε κρατικά νοσοκομεία για εμβολιασμό και διεξαγωγή ιατρικών εξετάσεων ευπαθών ομάδων (πχ Ρομά, αναλφάβητων κα), ε) ενημέρωση για τις παροχές υγείας ατόμων με αναπηρία, στ) παραπομπές και συνεργασία με νοσηλευτικά ιδρύματα για την προστασία της σωματικής υγείας, ζ) συνεργασία με Ψυχιατρικά Τμήματα Νοσοκομείων, Κέντρα Ψυχικής Υγείας, καθώς και με τον Οργανισμό Κατά των Ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ), ΚΕΘΕΑ και αρμόδια θεραπευτικά καταστήματα.

Δικαίωμα σε τροφή, στέγη και μετακίνηση

Οι σχετικές πρωτοβουλίες αφορούν:

α) ενημέρωση, διαμεσολάβηση και παραπομπή σε δημοτικούς φορείς (κοινωνικά παντοπωλεία, ενώσεις πολιτών), κέντρα κοινωνικής μέριμνας, ΜΚΟ για την προστασία ευπαθών ομάδων, ξενώνες φιλοξενίας αστέγων και παραπομπή στην κατάλληλη υπηρεσία, β) συλλογή ρούχων, τροφίμων και ειδών πρώτης ανάγκης για άπορους και για μετανάστες, γ) συνεργασία με Οργανισμούς Αστικών Συγκοινωνιών για δωρεάν έκδοση κάρτας απεριορίστων διαδρομών.

Δικαίωμα στην εργασία

Σχετικές ενέργειες υπήρξαν οι κάτωθι:

α) Συνεργασία με τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), ενημέρωση και παραπομπή στο κατάλληλο πρόγραμμα κατάρτισης ή επιδοτούμενης απασχόλησης, β) ανάπτυξη δεξιοτήτων επαγγελματικής σταδιοδρομίας (συνέντευξη, σύνταξη βιογραφικού σημειώματος/συνοδευτικής επιστολής, συμπλήρωση αιτήσεων κα), γ) συνεργασία με τον αρμόδιο εισαγγελέα και τους φορείς παροχής για την εφαρμογή

όρων παροχής κοινωφελούς εργασίας (ώρες και ημέρες) που προστατεύουν το δικαίωμα του παρέχοντος κοινωφελή εργασία στην αμειβόμενη εργασία και δεν διαταράσσουν την κοινωνική, οικογενειακή και επαγγελματική του ζωή, δ) παρεμβάσεις σε εργοδότες για την πρόσληψη αποφυλακισμένων, ε) υποβοήθηση στη σύνταξη βιογραφικού, ζ) ενημέρωση για άλλους τρόπους αναζήτησης εργασίας (ηλεκτρονικές διευθύνσεις), η) υποβοήθηση στις διαδικασίες έκδοσης κάρτας ανεργίας, θ) παρακολούθηση των προκηρύξεων θέσεων εργασίας των Δήμων ή μέσω ΑΣΕΠ, ι) διευκόλυνση στη συγκέντρωση των δικαιολογητικών και τη συμπλήρωση των σχετικών αιτήσεων.

Δικαίωμα στην ίση μεταχείριση και στην ισότητα ενώπιον των νόμων

Στο πεδίο αυτό πραγματοποιήθηκαν οι ακόλουθες δράσεις:

α) Ενημέρωση των φορέων παροχής κοινωφελούς εργασίας και των διευθύνσεων προσωπικού για το δικαίωμα στην ίση μεταχείριση αυτών που παρέχουν κοινωφελή εργασία και μέριμνα για την άσκηση του στην πράξη μέσα από την παροχή εξοπλισμού, τη συμμετοχή σε προγράμματα εμβολιασμού που ισχύουν για τους υπόλοιπους εργαζόμενους κ.α., β) διεύρυνση των τομέων απασχόλησης για τους παρέχοντες κοινωφελή εργασία προκειμένου ο υπόχρεος σε αυτήν να τοποθετείται σε θέση εργασίας ανάλογα με την ηλικία, την υγεία, το επάγγελμα και τις δεξιότητές του, γ) ενημέρωση για παροχή δωρεάν νομικής υποστήριξης και παραπομπή στη νομική υπηρεσία των Δικηγορικών Συλλόγων, δ) ενημέρωση παραβατικών ατόμων για εναλλακτικά μέτρα έκτισης της ποινής. Ειδικότερα, ενημέρωση για την δυνατότητα μετατροπής της ποινής σε παροχή κοινωφελούς εργασίας, ειδικά όταν υπάρχουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα και ανήλικα τέκνα που θα βρεθούν σε δυσχερή θέση αν εκτελεστεί η ποινή του γονέα, και οδηγηθεί στη φυλακή αν δεν μπορέσει να την πληρώσει, ε) ενημέρωση για δυνατότητες που δίνονται από το νόμο - συνδρομή για τη συγκέντρωση δικαιολογητικών.

Δικαίωμα στην ασφάλεια και στην αξιοπρέπεια

Στη συγκεκριμένη κατηγορία και σε σχέση με την παροχή κοινωφελούς εργασίας έγιναν επιπρόσθετα οι παρακάτω πιλοτικές δράσεις:

α) Η ΥΕΑ & ΚΑ Χαλκίδας, σε συνεργασία με το Γραφείο Υγιεινής και Ασφάλειας του Δήμου Χαλκιδέων, καθόρισε τα αντικείμενα εργασίας με γνώμονα τις συνθήκες ασφάλειας στην εργασία των εκτελούντων την ποινή Κοινωφελούς Εργασίας. Επίσης, καθιερώθηκε ο προληπτικός ιατρικός τους έλεγχος από τον Ιατρό εργασίας, καλύπτοντας μέρος του κενού που έχει ο σχετικός νόμος, β) η ΥΕΚΑ Αθήνας προωθεί την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση φορέων αναφορικά με την εξάλειψη του στίγματος και της κοινωνικής διάκρισης για τα άτομα που εκτίουν κοινωφελή εργασία, γ) η ΥΕΑ & ΚΑ

Λαμίας προέβη σε παρέμβαση για εισαγωγή κακοποιημένων γυναικών στον ξενώνα κακοποιημένων γυναικών Λαμίας.

Δικαίωμα στην εκπαίδευση

Στο πεδίο πραγματοποιήθηκε ενημέρωση για τη λειτουργία σχολείων δεύτερης ευκαιρίας και δυνατότητα εγγραφής αποφυλακισμένων σε αυτά.

4.3 Προστασία Ανηλίκων – Επιμελητές Ανηλίκων

4.3.1 Εντός του έτους 2016, συγκροτήθηκε και λειτούργησε σε σταθερή βάση το Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της θυματοποίησης και της εγκληματικότητας των ανηλίκων **(ΚΕΣΑΘΕΑ).**

Η νομοπαρασκευαστική επιτροπή **για τη δημιουργία Μονάδων Μέριμνας Νέων ολοκλήρωσε το έργο της** και μελετώνται οι δυνατότητες υλοποίησης σύγχρονων μονάδων μέριμνας για ανήλικους παραβάτες και νέους σε κίνδυνο.

Υπεγράφη προγραμματική Συμφωνία με το Ινστιτούτο Οδικής Ασφάλειας (Ι.Ο.ΑΣ.) «Πάνος Μυλωνάς» **για την πρόληψη και αντιμετώπιση της παραβατικότητας των νέων σε θέματα οδικής ασφάλειας**, με σκοπό την ανάπτυξη προγραμμάτων στο πλαίσιο των αναμορφωτικών μέτρων για πρόληψη της παραβατικότητας που σχετίζεται με την οδική κυκλοφορία αλλά και την ανάπτυξη δεξιοτήτων για την ασφαλή μετακίνηση στο δρόμο αλλά και την υλοποίηση αντίστοιχων δράσεων σε καταστήματα κράτησης.

4.3.2 Το έργο των επιμελητών ανηλίκων

Στο πεδίο των ανηλίκων (παιδιών και εφήβων) οι Επιμελητές Ανηλίκων πραγματοποίησαν ευρεία δικτύωση με φορείς, Υπηρεσίες, Συλλόγους, Οργανισμούς κλπ. και υλοποίησαν τις ακόλουθες δράσεις με στόχο την εξυπηρέτηση του βέλτιστου συμφέροντος του ανηλίκου:

Δικαίωμα στην εκπαίδευση

Οι ενέργειες εδώ περιλαμβάνουν:

α) Παρεμβάσεις για ένταξη ανήλικων Ρομά στην εκπαίδευση, β) υλοποίηση προγραμμάτων κατά της σχολικής διαρροής στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος COMENIUS, γ) παρεμβάσεις σε διευθυντές σχολείων ώστε να μην υπάρχει διακριτική μεταχείριση, ρατσισμός και αποκλεισμός στην εκπαίδευση εις βάρος ανηλίκων συγκεκριμένων πληθυσμών, δ) συνεργασία με το Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ για συμμετοχή εφήβων και νέων σε επιδοτούμενα προγράμματα συμβουλευτικής και

επαγγελματικής κατάρτισης, ε) συνεργασία με τα Ιδιωτικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης ΔΕΛΤΑ Θεσσαλονίκης.

Δικαίωμα στην αξιοπρέπεια

Εδώ ανήκουν οι εξής πρωτοβουλίες:

α) Ενέργειες για την υλοποίηση του μέτρου της αναδοχής ανηλίκων σε ανήλικο που είχε υποπέσει σε παραβατική συμπεριφορά και έπρεπε να απομακρυνθεί από το φυσικό οικογενειακό του περιβάλλον, β) προστασία από κάθε μορφή κακοποίησης, εκμετάλλευσης, διάκρισης, ρατσισμό μέσω προγραμμάτων ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης παιδιών κατά της ενδοσχολικής βίας και του εκφοβισμού σε διάφορα σχολεία της περιφέρειας, γ) συμμετοχή σε δράσεις διασχολικής επιμόρφωσης εκπαιδευτών Εσπερινών Σχολείων. Πρόκειται για πιλοτικά προγράμματα που προωθούνται από το Υπουργείο Παιδείας με στόχο την ανάπτυξη συνεργατικού κλίματος σε σχολεία που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα σχέσεων ανάμεσα σε μαθητές με διαφορετική εθνική καταγωγή, δ) παραπομπή παιδιών που βιώνουν κακοποίηση και παραμέληση σε τοπικούς συλλόγους, ώστε να στηριχθεί τόσο η οικογένεια αν η αιτία ανάγεται σε οικονομική ανέχεια, όσο και τα παιδιά, μέσα από ένα δίκτυο ειδικευμένου προσωπικού και εθελοντών που οι σύλλογοι αυτοί διαθέτουν (διατροφή, δωρεάν φροντιστήρια από εθελοντές δασκάλους κλπ), ε) παρεμβάσεις σε περιπτώσεις ανεπίσημων καταγγελιών για συμπεριφορές και ενέργειες δημόσιων αρχών εις βάρος της αξιοπρέπειας των ανηλίκων (πχ οι αστυνομικές αρχές προς ανήλικους παραβάτες κατά τη σύλληψη, ή υπόπτους κατά την εξακρίβωση στοιχείων, ή την κατάθεση και την απολογία τους, με πιθανό κίνδυνο την παραβίαση δικονομικών τους δικαιωμάτων), στ) Ενημέρωση και συνεργασία με άλλους φορείς σε περιπτώσεις εφήβων με προβλήματα ψυχικής υγείας ώστε να διασφαλιστεί η καλύτερη θεραπεία και η αξιοπρεπής τους μεταχείριση και να αποφευχθεί ο κίνδυνος αποκλεισμού, ζ) ενημέρωση των υπό επίβλεψη και επιτήρηση ατόμων σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους.

Δικαίωμα στην ίση μεταχείριση και στην ισότητα ενώπιον των νόμων

Σε αυτό το πεδίο καταγράφηκαν οι κάτωθι δράσεις:

α) Στο θέμα της νομικής βοήθειας (αγωγές διατροφής, διαζυγίου στην ενδοοικογενειακή βία, με θύμα την σύζυγο και τα ανήλικα τέκνα) παροχή ενημέρωσης για τις προϋποθέσεις της νομικής βοήθειας, και συνδρομή στην σύνταξη των σχετικών δικαιολογητικών (υπεύθυνες δηλώσεις κλπ), β) ενημέρωση ανηλίκων (και των οικείων τους ενηλίκων) (και κάποιων που κρατούνται σε καταστήματα κράτησης) σχετικά με αποφάσεις που εκκρεμούν σε δικαστήρια (και άλλων πόλεων), και σχετικά με τους τρόπους διασφάλισης

των (νομικών) δικαιωμάτων τους (άσκηση αίτησης ακύρωσης, έφεση, και σχετικές προθεσμίες), γ) επισκέψεις σε καταυλισμούς τσιγγάνων, και ενημέρωσή τους για τα δικαιώματα των ανηλίκων (αποφυγή ξυλοδαρμών, υποχρέωση φοίτησης στο σχολείο), και υπόδειξη τρόπων προάσπισης των δικαιωμάτων τους όταν παραβιάζονται (αναφορά στον Εισαγγελέα, δωρεάν νομική βοήθεια). Συμπληρωματικά, αυστηρές συστάσεις σε γονείς Ρομά που θέλουν να "παντρέψουν" πολύ μικρά τα παιδιά τους και να τους στερήσουν το δικαίωμα στην μόρφωση και στην παιδική ηλικία, δ) συνεργασία με άλλες υπηρεσίες (π.χ. Σχολεία, Αστυνομικές Αρχές) για επίλυση προβλημάτων που αναφύονται, και για την προάσπιση δικαιωμάτων των ανηλίκων και των οικείων τους (πχ σε κάποιες περιπτώσεις ανήλικων ανασφάλιστων (χωρίς ΑΜΚΑ) Ρομά, από διαλυμένες οικογένειες ,που διαμένουν με υπερήλικες παππούδες, και που χρειάστηκε να εισαχθούν για ολιγοήμερη νοσηλεία στο νοσοκομείο, έγιναν οι απαραίτητες ενέργειες για την έκδοση ΑΜΚΑ, ε) υλοποίηση δράσεων και προγραμμάτων για την υποδοχή, φιλοξενία και στήριξη των ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο.

Δικαίωμα στην υγεία

α) ενημέρωση εξυπηρετούμενων και των οικογενειών τους σχετικά με τις υπάρχουσες υπηρεσίας υγείας και τις ειδικές επιδοματικές πολιτικές, β) σύναψη πρωτοκόλλων συνεργασίας με φορείς τοξικοεξάρτησης όπως πχ το ΚΕΘΕΑ ώστε να είναι εξασφαλισμένες η πρόληψη, η έγκαιρη παρέμβαση και η θεραπεία της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών, γ) παρεμβάσεις σε σχολεία και συλλόγους γονέων με στόχο την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση σε θέματα πρόληψης και αντιμετώπισης ζητημάτων που σχετίζονται με την τοξικοεξάρτηση και με άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές (εξάρτηση από το διαδίκτυο, από τον τζόγο, από το αλκοόλ, από τα τυχερά παιχνίδια).

Δικαίωμα στην ενημέρωση

α) Συμμετοχή σε ψυχοεκπαιδευτικό πρόγραμμα «Διαχείριση θυμού – επίλυση συγκρούσεων», β) συμμετοχή στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα IRISES «Διαβαίνοντας την Πύλη των δικαιωμάτων του παιδιού», γ) συμμετοχή σε ημερίδα με θέμα «Η Σχολική Βία: αίτια, τρόποι αντιμετώπισης», δ) πρόγραμμα ενημέρωσης παιδιών κατά της «Ενδοσχολικής βίας και του εκφοβισμού», ε) επισκέψεις σχολείων σε δικαστήρια για παρακολούθηση ποινικής δίκης με σκοπό την πρόληψη της παραβατικότητας, στ) επισκέψεις σχολείων στο Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Αυλώνα και στο σχολείο του Καταστήματος Κράτησης Κορίνθου, ζ) Ενημέρωση σχολείων από επιμελητές ανηλίκων σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των παιδιών, η) Ατομική και

οικογενειακή συμβουλευτική, θ) συμμετοχή σε πρόγραμμα κυκλοφοριακής αγωγής από το Ινστιτούτο Οδικής Ασφάλειας «Πάνος Μυλωνάς».

Δικαίωμα στην ψυχαγωγία

Συνεργασία με κρατικούς και ιδιωτικούς φορείς για δωρεάν παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων, ταινιών, μουσικών εκδηλώσεων κλπ. σε ανήλικους.

5. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ και ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ – ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ και ΕΠΑΝΟΔΟΣ

5.1 Για την ενίσχυση των δικαιωμάτων των κρατουμένων

Η Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής ολοκλήρωσε το σχεδιασμό και την έκδοση ενημερωτικού οδηγού για κρατούμενους με τίτλο **«Το Αλφαβητάρι του Κρατούμενου»**. Σκοπός αυτής της πρωτοβουλίας είναι να παρέχεται και πρακτικά η δυνατότητα ενημέρωσης των κρατούμενων για τους κανόνες ασφαλούς συμβίωσης καθώς και για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους μέσα στη φυλακή, με τρόπο απλό και κατανοητό, σε μορφή αλφαβηταρίου για να είναι εύκολος στη χρήση του ενώ έχει γραφεί με γλώσσα, κατά το δυνατόν, απλή. **Ο ανωτέρω οδηγός εκδόθηκε στην ελληνική γλώσσα τον Φεβρουάριο του 2016. Εντός του έτους 2017 πρόκειται να εκδοθεί στα Αγγλικά και Αλβανικά.**

Εντός του έτους 2017 πρόκειται να ολοκληρωθεί ο σχεδιασμός και η έκδοση ενημερωτικού οδηγού **για την πρόληψη των αυτοκτονιών στις φυλακές.**

Στο πλαίσιο της Αντεγκληματικής πολιτικής για φυλακές με ανθρώπινο πρόσωπο και ανοιχτές στην κοινωνία, έχουν δημιουργηθεί **χώροι οικογενειακών επισκεπτηρίων** σε συγκεκριμένα Καταστήματα Κράτησης. Σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους εκτός των πτερύγων των καταστημάτων *κράτησης Γρεβενών, Πατρών, Νιγρίτας, Χανίων, και στο Κατάστημα Κράτησης Γυναικών Ελεώνα Θηβών* οι κρατούμενοι/ες μπορούν να δέχονται τις οικογένειές τους σε ελεύθερα επισκεπτήρια και χώρο ιδιαίτερα φιλικό προς τα παιδιά. Επιπροσθέτως στο Κατάστημα Κράτησης Γρεβενών έχει διαμορφωθεί και λειτουργεί **χώρος ηλεκτρονικού επισκεπτηρίου** (μέσω skype).

Δόθηκε η δυνατότητα (με την παραχώρηση βαν) **της μεταφορά των παιδιών** που φιλοξενούνται στο Κατάστημα Κράτησης Γυναικών Ελεώνα για την παρακολούθηση των δραστηριοτήτων **γειτονικού παιδικού σταθμού** σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία.

Τέλος, καθιερώθηκε **ο θεσμός της απευθείας επικοινωνίας των κρατουμένων** μέσω skype με τον Γενικό Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής.

5.2 Για την επανένταξη

5.2.1 Για την ενίσχυση της κοινωνικής επανένταξης των αποφυλακισθέντων, ενδεικτικά έγιναν τα εξής:

Συστάθηκε ομάδα εργασίας με αντικείμενο την καταγραφή, ταξινόμηση, αξιολόγηση **και τον εξορθολογισμό των κωλυμάτων** και εν γένει θεσμικών εμποδίων επαγγελματικής (επαν)ένταξης αποφυλακισμένων και εν γένει ποινικώς διωχθέντων προσώπων. Η επιτροπή αναμένεται να ολοκληρώσει το έργο της εντός του 2017.

Εκπονήθηκε μελέτη με αντικείμενο **την δυνατότητα ανάπτυξης του μοντέλου της κοινωνικής επιχειρηματικότητας μέσα και έξω από τις φυλακές**. Η μελέτη εξετάζει τις ευκαιρίες που δημιουργούνται και τις δυσκολίες που πιθανόν να αντιμετωπίζει η προσπάθεια λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων σύμφωνα με τη νέα νομοθεσία.

Αναπτύχθηκαν συνεργασίες με μη κυβερνητικούς φορείς και δίκτυα πολιτών με ενεργό παρουσία εντός και εκτός των καταστημάτων κράτησης για την υποστήριξη των κρατουμένων στην πορεία τους προς την επανένταξη και την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας. Στο πλαίσιο αυτό η ΓΓΑΠ διοργάνωσε τον Φεβρουάριο συνάντηση εργασίας με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς με θέμα την *«επαγγελματική επανένταξη των αποφυλακισμένων»* με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων και προτάσεων για την υλοποίηση σχετικών δράσεων.

5.2.2 ΕΠΑΝΟΔΟΣ

Οι πολιτικές του Υπουργείου Δικαιοσύνης αναφορικά με την κοινωνική επανένταξη των κρατουμένων υλοποιούνται κυρίως μέσω του Νομικού Προσώπου Ιδιωτικού Δικαίου «ΕΠΑΝΟΔΟΣ». Σύμφωνα με το ιδρυτικό Π.Δ. 300/2003 (ΦΕΚ Α΄256) της ΕΠΑΝΟΔΟΥ, σκοπός της είναι η επαγγελματική κατάρτιση, αποκατάσταση, οικονομική συμπαράσταση καθώς και η προετοιμασία και η προώθηση της εν γένει κοινωνικής επανένταξης των κρατουμένων και αποφυλακιζομένων. Οι δράσεις/πρωτοβουλίες της ΕΠΑΝΟΔΟΥ στον τομέα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου κατά το έτος 2016, ήταν οι εξής:

Α. Παροχή υπηρεσιών σε 524 ωφελούμενους στους οποίους παρείχε είτε ενημέρωση και πληροφόρηση είτε συμβουλευτικές υπηρεσίες σε θέματα που αφορούν τη νομική, επαγγελματική και κοινωνική τους κατάσταση, την ψυχολογική τους στήριξη και την κοινωνική αρωγή των ίδιων και των οικογενειών τους (οι σύμβουλοι πραγματοποίησαν συνολικά 1284 συναντήσεις). Επιπλέον, παρείχε στέγη, σίτιση, τηλεκάρτες και εισιτήρια στους αποφυλακισμένους για να διευκολύνει την ομαλή κοινωνική τους επανένταξη.

Όμως, πλέον των εξατομικευμένων υπηρεσιών συμβουλευτικής παρείχε υπηρεσίες ευρύτερης υποστήριξης σε φορείς και οργανισμούς δημοσίου και ιδιωτικού χαρακτήρα εθνικής και διεθνούς εμβέλειας για θέματα αποφυλακισμένων και μετασωφρονιστικής μέριμνας.

Β. Μεριμνώντας για τα δικαιώματα της εκπαίδευσης και επαγγελματικής αποκατάστασης των αποφυλακισμένων υλοποίησε στη διάρκεια του έτους 2016 σε αγαστή συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς του Υπουργείου Παιδείας (Ινστιτούτο Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης) δράσεις επιμόρφωσης, κατάρτισης και επαγγελματικής αποκατάστασης αποφυλακισμένων και κρατουμένων, λειτουργώντας εργαστήρια κατάρτισης με διαφορετικό θεματικό αντικείμενο («ΜΠΟΡΩ ΚΑΙ ΕΓΩ»). Πιο συγκεκριμένα η κατάρτιση αφορούσε τη μηχανολογία του μοτοποδηλάτου, τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, το χειροποίητο κόσμημα. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκαν μαθήματα ελληνικής γλώσσας ενώ λειτούργησαν πολιτιστικά εργαστήρια θεάτρου, μουσικής και φωτογραφίας. Παράλληλα με τα εργαστήρια αναπτύχθηκαν δράσεις επαγγελματικού προσανατολισμού και παρασχέθηκαν υπηρεσίες ατομικής και ομαδικής συμβουλευτικής της απασχόλησης.

Γ. «Στοχεύοντας στο μέλλον –Δικαίωμα στη Στέγη και την Εργασία», συμμετέχει από 26/01/2015 σε δράση του Δήμου Αθηναίων με τίτλο «Πρόγραμμα για την Κοινωνική και Επαγγελματική Επανένταξη» με στόχο την εξασφάλιση στέγης, αλλά και την κοινωνική και εργασιακή επανένταξη αστέγων συμπολιτών μας. Πιο συγκεκριμένα το πρόγραμμα υλοποιείται από την Εταιρεία Ανάπτυξης και Τουριστικής Προβολής του Δήμου Αθηναίων (ΕΑΤΑ), το Κέντρο Υποδοχής και Αλληλεγγύης του Δήμου Αθηναίων (ΚΥΑΔΑ) και την ΕΠΑΝΟΔΟ, με τη χρηματοδότηση του Υπουργείου Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, στο πλαίσιο των Δράσεων Στέγασης, Σίτισης και Κοινωνικής Φροντίδας για τους άστεγους.

Δ. Υλοποιεί το έργο: «Ηλεκτρονικές υπηρεσίες για τη διασύνδεση των αποφυλακιζομένων με την κοινωνία» και λειτουργεί ηλεκτρονική πλατφόρμα πληροφοριών και δικαιωμάτων επανένταξης σε πέντε γλώσσες (αγγλικά, γαλλικά, ρώσικα, αλβανικά και αραβικά). Οι κρατούμενοι και οι αποφυλακισμένοι πλέον ενημερώνονται με έναν άμεσο, εύληπτο και εύκολο τρόπο για τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις τους καθώς και για διάφορες δράσεις και ενέργειες πάνω σε θέματα που σχετίζονται με κανονισμούς και νομοθετικά πλαίσια του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ενώ ταυτόχρονα μειώνεται ο χρόνος αναζήτησης και ανάκτησης της πληροφορίας. Επίσης, αναβαθμίζεται ο τρόπος

επικοινωνίας με τους πολίτες, το επίπεδο πληροφόρησής τους και εξυπηρέτησης των αιτήσεών τους και επιτυγχάνεται ταχύτερη εξυπηρέτησή τους με το σχεδιασμό και την ανάπτυξη τεχνολογικής υποδομής, υπηρεσιών αμφίδρομης επικοινωνίας και συναλλαγών με τους Δημόσιους Φορείς και την ολοκλήρωσή τους σε μία λειτουργικά ενιαία διαδικτυακή πύλη. Κατά τη διάρκεια του έτους 2016, 54 κρατούμενοι έκαναν χρήση αυτής της ηλεκτρονικής πλατφόρμας.

Ε. Διοργάνωσε στις 23-24 Ιανουαρίου στο Βόλο σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής Συνέδριο με θέμα: Εκπαίδευση νεαρών παραβατών. Εμπειρίες, προβλήματα, προοπτικές.

ΣΤ. Με πρωτοβουλία του φορέα και την υποστήριξη της Εισαγγελέως του Αρείου Πάγου, συνεχίστηκε κατά τη διάρκεια του 2016 το forum για την ανταλλαγή απόψεων, τον εντοπισμό και καταγραφή δυσκολιών και το συντονισμό των δράσεων σχετικά με την «Παροχή κοινωφελούς εργασίας και την κοινωνική ένταξη νεαρών παραβατών». Το forum αποτελείται από Δικαστές, Ανακριτές και Εισαγγελείς Ανηλίκων Αθήνας και Πειραιά, τον Διευθυντή της Δ/νσης Πρόληψης Παραβατικότητας Ανηλίκων και Μετασωφρονιστικής Μέριμνας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Προϊστάμενους των Τμημάτων Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής της Υπηρεσίας Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής των Δικαστηρίων Αθήνας και Πειραιά, εκπρόσωπο του Τμήματος Ανηλίκων της Γενικής Αστυνομικής Δ/νσης Αθήνας, εκπρόσωπο του Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού του Συνηγόρου του Πολίτη, εκπρόσωπο των Δικηγορικών Συλλόγων Αθήνας και Πειραιά και εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι συζητήσεις διευθύνονται από την Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου.

Ζ. Ο φορέας, συμμετέχοντας στην Ευρωπαϊκή Ατζέντα για την Εκπαίδευση Ενηλίκων οργάνωσε στις 28-29 Νοεμβρίου στο Κατάστημα Κράτησης Λάρισας σεμινάριο για εκπαιδευτικούς των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας και υπαλλήλους των Καταστημάτων Κράτησης Λάρισας, Τρικάλων και Δομοκού με θέμα: «Εγκλεισμός και εκπαίδευση: Δύο δρόμοι συγκλίνοντες ή παράλληλοι;».

6. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Η ορθολογική ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και η εκπαίδευση του προσωπικού των καταστημάτων κράτησης και των Υπηρεσιών Ανηλίκων & Κοινωνικής Αρωγής

(ΥΕΑ & ΚΑ), αποτελεί βασική προτεραιότητα του ΥΔΔΑΔ με στόχο την ενίσχυση του προσωπικού και την αναβάθμιση του ρόλου τους. Προς αυτή τη κατεύθυνση, το έτος 2016 έλαβε χώρα σειρά πρωτοβουλιών και δράσεων. Ενδεικτικά:

6.1 Για την ενίσχυση της Σωφρονιστικής Διοίκησης

Συγκροτήθηκαν και λειτούργησαν το Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο Φυλακών **(ΚΕΣΦ)** καθώς και το Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της θυματοποίησης και της εγκληματικότητας των ανηλίκων **(ΚΕΣΑΘΕΑ).**

Θεσμοθετήθηκε **Διεύθυνση Συντονισμού Φυλακών** στην Κεντρική Υπηρεσία του ΥΔΔΑΔ, με κύριο αντικείμενο τη βελτίωση της επιχειρησιακής ετοιμότητας και της οριζόντιας συνεργασία των φυλακών.

Πραγματοποιήθηκαν τακτικές **εξαμηνιαίες συναντήσεις με τους Διευθυντές των καταστημάτων κράτησης** για τον συντονισμό του έργου και την εφαρμογή της σωφρονιστικής πολιτικής.

Υπεγράφη προγραμματική **συμφωνία συνεργασίας με το Κέντρο Μελετών Ασφάλειας** (ΚΕΜΕΑ) του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, η οποία περιλαμβάνει δράσεις συνεργασίας για την βέλτιστη αξιοποίηση των εθνικών και ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών εργαλείων, καθώς και την υλοποίηση μεταξύ άλλων εκπαιδευτικών δράσεων και την ανάπτυξη συνεργασιών.

6.2 Για την επιμόρφωση προσωπικού των καταστημάτων κράτησης, ενδεικτικά αναφέρονται:

Λειτούργησε η **Σχολή Εισαγωγικής Εκπαίδευσης για προσωπικό φύλαξης και προσωπικό εξωτερικής φρούρησης** στο ΥΔΔΑΔ και στο Κέντρο Απεξάρτησης Τοξικομανών Ελεώνα Θηβών αντίστοιχα (Οκτώβριος/Νοέμβριος 2016).

Δημιουργήθηκε **χώρος εκπαίδευσης** στο Υπουργείο Δικαιοσύνης (πρώην χώρος εταιρίας ΘΕΜΙΣ Α.Ε) και **αξιοποιήθηκαν οι εγκαταστάσεις του Κέντρου Απεξάρτησης Τοξικομανών Κρατουμένων Ελεώνα Θηβών** για τις ανάγκες της εκπαίδευσης.

Αναπτύχθηκε σταθερή συνεργασία με το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης (ΙΝΕΠ) του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ) για τον προγραμματισμό και την υλοποίηση οκτώ (8) επιμορφωτικών προγραμμάτων μέσα στο 2017 για το προσωπικό φύλαξης και εξωτερικής φρούρησης των καταστημάτων κράτησης.

Διοργανώθηκε **διήμερο εκπαιδευτικό σεμινάριο για τους Διευθυντές των καταστημάτων κράτησης και στελέχη της κεντρικής υπηρεσίας του ΥΔΔΑΔ**. Το σεμινάριο διοργανώθηκε από την Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας **(CPT)** του Συμβουλίου της

Ευρώπης, με τη συμμετοχή εμπειρογνωμόνων εξειδικευμένων σε θέματα διοίκησης φυλακών (Δεκέμβριος 2016).

Ο **Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη** συμμετείχε στην επιμόρφωση του προσωπικού των καταστημάτων κράτησης, στο πλαίσιο της προγραμματικής συμφωνίας συνεργασίας που έχει υπογραφεί.

Υπάλληλοι του Υπουργείου Δικαιοσύνης συμμετείχαν σε εκπαιδευτικές δράσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό **σε θέματα ριζοσπαστικοποίησης**, στο πλαίσιο της συμφωνίας συνεργασίας που έχει υπογραφεί.

Διερευνάται η δυνατότητα ένταξης προγράμματος σπουδών με άξονα ζητήματα αντεγκληματικής και σωφρονιστικής πολιτικής ή διοίκησης, στο πρόγραμμα σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου για στελέχη της δημόσιας διοίκησης, με σκοπό την επιδοτούμενη φοίτηση 20 υπαλλήλων καταστημάτων κράτησης ετησίως και γενικότερα την αναβάθμιση της παρεχόμενης σε αυτούς εκπαίδευσης.

7. ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ – ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΤΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

7.1 Για την ασφάλεια προσωπικού και κρατουμένων

Εγκρίθηκε η πρόσληψη 657 νέων θέσεων για την ενίσχυση του προσωπικού των καταστημάτων κράτησης.

Με το άρθρο 17 του ν. 4411/2016 προβλέφθηκε η σταδιακή **ανάθεση εξωτερικών θυρωρείων των Καταστημάτων Κράτησης στην υπηρεσία εξωτερικής φρούρησης**, με αντίστοιχη αποδέσμευση προσωπικού φύλαξης, ενώ ρυθμίστηκαν ζητήματα σχετικά με **την οπλοφορία υπαλλήλων εξωτερικής φρούρησης καταστημάτων κράτησης**, εκτός υπηρεσίας (ΚΥΑ με αριθ 39981/2016, ΦΕΚ Β' 1532).

Εκδόθηκε απόφαση **για την αποπληρωμή από το Δημόσιο των στεγαστικών δανείων** των υπαλλήλων των καταστημάτων κράτησης **θυμάτων τρομοκρατικών ενεργειών** (ΚΥΑ με αριθ. 35915/2016, ΦΕΚ Β' 2092).

Καθορίστηκαν οι ελάχιστες προδιαγραφές χρήσης συστημάτων απομονωτών κινητών τηλεφώνων (jammers) στους χώρους των καταστημάτων κράτησης, ενώ καθορίστηκαν περιοχές καταστημάτων κράτησης ως «απαγορευμένες» για κάθε πτητικό μέσο,

συμπεριλαμβανομένων των μη επανδρωμένων αεροσκαφών (drones), σε συνεργασία με την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας.

7.2 Για την διαφάνεια και την λογοδοσία

Τοποθετήθηκε **νέος προϊστάμενος** στο Σώμα Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης.

Με τις διατάξεις τις υπουργικής απόφασης με αριθ. 31271οικ./2016 (ΦΕΚ Β' 1206), προβλέφθηκε η άσκηση ελέγχου στα καταστήματα κράτησης από το Ελεγκτικό Συνέδριο, στο πλαίσιο **διασφάλισης της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.**

Με τον ν. 4443/2016 (ΦΕΚ Α' 232) συστάθηκε **Εθνικός Μηχανισμός Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας στα σώματα Ασφαλείας και τους υπαλλήλους των Καταστημάτων Κράτησης**. Με τις ίδεις διατάξεις, ο Συνήγορος του Πολίτη ορίζεται ως Εθνικός Μηχανισμός Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας με αρμοδιότητα τη συλλογή, την καταγραφή, την αξιολόγηση, τη διερεύνηση ή την περαιτέρω προώθηση προς άσκηση πειθαρχικού ελέγχου στις αρμόδιες Υπηρεσίες, καταγγελιών για πράξεις του ένστολου προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας, του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής, του Πυροσβεστικού Σώματος, καθώς και των υπαλλήλων των καταστημάτων κράτησης.

Υπεγράφη προγραμματική συμφωνία με το Συνήγορο του Πολίτη, με σκοπό μεταξύ άλλων **την ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας στα καταστήματα κράτησης.**

Εντός του έτους 2016 ενισχύθηκε η συνεργασία με τον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης και το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης.

Τέλος, τέθηκε σε λειτουργία **το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα** για τη διασύνδεση των καταστημάτων κράτησης σε όλες τις εφαρμογές του.

IV. ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ

Α. Στα πλαίσια της πρακτικής άσκησης στα κατά τόπους δικαστικά καταστήματα οι σπουδαστές της 21^{ης} εκπαιδευτικής σειράς των κατευθύνσεων πολιτικής – ποινικής δικαιοσύνης και της διοικητικής δικαιοσύνης παρακολούθησαν εκπαιδευτική διημερίδα με θέμα «Διαχείριση των εγκλημάτων μίσους» με διοργανωτή το Ελληνικό Συμβούλιο

για τους Πρόσφυγες στις 7 & 8 Απριλίου 2016, στο Μουσείο Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Β. Στα πλαίσια της Επιμορφωτικής Δράσης, σε συνεργασία με το Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Επαγγελματιών του Δικαίου στα Ανθρώπινα Δικαιώματα (Human Rights Education for Legal Professional, HELP) διοργανώθηκαν σεμινάρια για δικαστές της Διοικητικής και της Πολιτικής Δικαιοσύνης με θέμα «Συνάντηση εργασίας για τα μέλη των επιτροπών προσφυγών και τους διοικητικούς δικαστές επί ζητημάτων του δικαίου της ΕΣΔΑ και προστασίας των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα», και «Εργασιακά δικαιώματα ως ανθρώπινα δικαιώματα» στις 8 και 09 Νοεμβρίου 2016 αντίστοιχα, στην Εθνική Σχολή Δικαστών.